

اجتناب از تکرار خطای 1914 در خاورمیانه

گزارش خاورمیانه شماره 205 / یکم اوت 2019

ترجمه از نسخه انگلیسی

فهرست مطالب

I.	پیش‌گفتار.....	2
II.	از حداکثر فشار تا حداکثر خطر	3
III.	از جنگ محدود تا جنگ منطقه‌ای.....	5
A.	عراق.....	7
B.	شبه جزیره عربستان و خلیج	9
C.	سوریه	10
D.	لبنان	13
IV.	پا پس کشیدن از لبه پرتگاه	15
V.	نتیجه	17

پیوست‌ها

الف. نقشه ایران

ب. درباره گروه بین‌المللی بحران

پ. گزارش‌ها و یادداشت‌های گروه بین‌المللی بحران از سال 2016

ت. هیئت امنای گروه بین‌المللی بحران

یافته‌های اساسی

تحولات تازه چیست؟ دولت ترامپ کارزار "فشار حداکثری" خود را برای جلوگیری از برنامه هسته‌ای ایران و نفوذ منطقه‌ای این کشور از طریق خشکاندن منابع مالی ایران طراحی کرد. ولی ایران در رشته‌ای از رخدادها مقابله کرده و توان خود را در آسیب رساندن به منافع ایالات متحده و به طور بالقوه به اقتصاد جهان نشان داده است. در همین حال، توافق هسته‌ای سال 2015 دارد به آهستگی از هم می‌پاشد.

اهمیت موضوع در چیست؟ افزایش تنش‌ها میان ایران و ایالات متحده دو کشور را در آستانه رویارویی نظامی قرار داده است. یک جرقه ممکن است نه تنها درگیری محدودی میان این دو کشور متخاصم به وجود آورد، بلکه به حریقی در سراسر نقاط بحرانی منطقه تبدیل شود.

چه باید کرد؟ در نبود ارتباط مستقیم میان دو طرف، طرف‌های ثالث باید بر تلاش‌هایشان برای کاهش تنش‌ها بیفزایند و گام‌هایی برای نجات توافق هسته‌ای و فرونشاندن تنش‌های منطقه‌ای بردارند.

چکیده

بیش از یک قرن پس از جنگ اول جهانی، خاورمیانه در حال تجربه لحظه 1914 خاص خویش است. در آن زمان، گلوله تروریستی که آرشدوک فرانسیس فردیناند، ولیعهد اتریش را کشت، قاره اروپا را به آتش کشید. امروز، یک حمله منفرد با راکت، پهپاد یا مین چسبیده، ممکن است آغازگر تشدید درگیری نظامی میان ایالات متحده با ایران و متحدان و دست‌نشانندگان منطقه‌ای هر کدام باشد، مناقشه‌ای که شاید مهارش ناممکن باشد. واشنگتن و تهران اگر به حال خود گذاشته شوند - و مصمم باشند که در پی چهل سال دشمنی، در برابر دیگری کم نیاورند - در مسیر تقابل قرار دارند. در نبود کانال‌های ارتباط مستقیم، ظاهراً میانجی‌گری طرف ثالث محتمل‌ترین راه برای پرهیز از جنگی است که هر دو طرف ادعا می‌کنند خواهانش نیستند. اکنون زمان شدت گرفتن دیپلماسی بین‌المللی و منطقه‌ای است تا ایالات متحده و ایران را ترغیب کنند که از این آستانه عقب بنشینند، درجه حرارت را پایین بیاورند و مسیر فرایندی منطقه‌ای از ارتباط و دیالوگ را مشخص سازند که شاید بتواند راه را برای توافق دوجانبه هموار کند.

روبارویی خطرناک میان ایالات متحده و ایران، این پرسش را به ذهن متبادر می‌کند که وقتی نیرویی مقاومت‌ناپذیر با جسمی غیرقابل‌حرکت روبه‌رو شود چه روی می‌دهد. آن نیرو، کارزار "فشار حداکثری" دولت ترامپ است، که ظاهراً هیچ حد و مرزی نمی‌شناسد - چه تحریم رهبران بلندپایه سیاسی و نظامی ایران باشد، چه فشار برای به صفر رساندن صادرات نفت کشور به منظور به زانو در آوردن ایران. آن جسم، عزم ایران است به مقاومت و عدم تسلیم - چه با شروع دوباره برنامه هسته‌ای باشد، چه با هدف قرار دادن ایالات متحده و متحدان منطقه‌ای آن. نتیجه احتمالی و فزاینده یک روبارویی نظامی - سناریویی که گروه بحران از زمان خروج دولت ترامپ از توافق هسته‌ای یا برجام در ماه می 2018 درباره‌اش هشدار داده است.

شرایط یک درگیری در آینده از حالا روشن است. ایران هشدار داده است که اگر تحریم‌های یک‌جانبه ایالات متحده همچنان این کشور را از منافع اقتصادی برجام محروم کند و در عوض اقتصاد ایران را زمین‌گیر کند، به‌تدریج تخطی خود از توافق هسته‌ای را افزایش خواهد داد. اگر ایران تهدیدش را عملی کند، برجام از هم خواهد پاشید و باعث تحریم‌های گسترده‌تر بین‌المللی و افزایش امکان حملات نظامی ایالات متحده و یا اسرائیل علیه برنامه هسته‌ای این کشور خواهد شد که فعلاً مهار شده است. خطر فوری‌تری که شاهدش رشته‌ای از رخدادهای محدود نظامی از ماه می بوده، این است که روبارویی دو کشور، عوامل منطقه‌ای هم‌سو با هر طرف را به گردابی تشدیدشونده بکشاند.

عراق که مدت‌ها منطقه رقابت ایالات متحده و ایران بوده، ممکن است به طور فزاینده‌ای خود را به صورت جبهه جنگ ببیند، هرچند که دولت مرکزی‌اش می‌کوشد به جنگی که ربطی به خودش ندارد کشیده نشود. در یمن، حملات فرامرزی حوثی‌ها به عربستان سعودی یا کشتی‌رانی دریای سرخ می‌تواند آغازگر چرخه‌ای از تشدید باشد که ایالات متحده را وارد معرکه کند. در خلیج فارس و تنگه هرمز که گلوگاه کلیدی عبور نفت است، رخدادهای بیشتر می‌تواند باعث مداخلات نظامی با هدف حفاظت از تجارت نفت و در نتیجه اقتصاد جهان شود. در سوریه، بازی موش و گربه میان ایران و اسرائیل ممکن است از کنترل خارج شود و بازدارندگی متقابل میان اسرائیل و حزب‌الله را که مرز اسرائیل با لبنان را از سال 2006 به این سو آرام نگه داشته، به هم بزند.

بهترین امید برای کاهش تنش‌ها ممکن است در میانجی‌گری طرف‌های ثالث نهفته باشد. امانوئل مکران، رئیس جمهوری فرانسه، ظاهراً در ماه ژوئیه با درک حساسیت اوضاع، نماینده ارشدی را به تهران فرستاد و شخصاً با همتایان ایرانی و آمریکایی خود صحبت کرد تا دو طرف را به پا پس کشیدن از آستانه درگیری ترغیب کند. با توجه به انباشته‌شدن خصومت دو طرف و آنچه که فعلاً هدف‌های ناسازگار به نظر می‌رسند، میانجی‌گری موفقیت‌آمیز، دستاورد کوچکی نخواهد بود. تهران تسلیم به فشار حداکثری را خطرناک‌تر از تحمل تحریم‌ها می‌بیند و به دنبال کاهش محدودیت صادرات نفت و بازگشت درآمد حاصل از آن در ازای تغییراتی نامدین در توافق هسته‌ای و نشان دادن خویشتن‌داری در منطقه است. واشنگتن به نوبه خود، هیچ تمایلی به شل کردن طناب تحریم‌هایی که به نظر خودش دارند ایران را وادار به دادن امتیازات چشمگیری در زمینه سیاست‌های هسته‌ای، موشکی و منطقه‌ای‌اش می‌کنند، ندارد.

یکی از گام‌های اولیه در جلوگیری از اوج‌گیری بحران می‌تواند کاهش متقابل تنش‌ها باشد. ایالات متحده باید موافق کند که معافیت بخشی از صادرات نفت ایران از تحریم‌ها را دوباره برقرار کند (تحریم‌هایی که بیشترین

آسیب را به تهران زده‌اند) و در مقابل، تهران باید پای‌بندی کامل به توافق هسته‌ای را از سر گیرد و از به خطر انداختن کشتی‌رانی در خلیج فارس خودداری کند. مذاکره کنندگان همچنین می‌توانند در زمینه آزادی دست کم برخی از اتباع دوگانه‌ای که به اتهامات مشکوک در ایران زندانی‌اند، پیشرفتی به دست آورند. به بیان دیگر، دو طرف می‌توانند به نوع گسترده‌تری از وضعیت موجود پیش از ماه می 2019 بازگردند و تعهد کنند که مذاکرات گسترده‌تری را در چارچوبی که تعیین خواهد شد، از سر گیرند. چنین وقفه‌ای باعث پیدایش صلح و ثبات در خاورمیانه نخواهد شد، ولی دست‌کم خواهد توانست از سناریویی که جهان با آن روبروست جلوگیری کند: جنگی تمام عیار بر اثر کیریتهی شعله‌ور که با بی‌خیالی روی هیزم خشک منطقه انداخته شود.

واشنگتن/تهران/بروکسل، یکم اوت 2019

گروه بحران بین‌المللی
گزارش شماره 205
1 اوت 2019

I. پیش‌گفتار

سال 1914 در حالی شروع شد که قدرت‌های بزرگ اروپایی درگیر انباشت سلاح و درگیر اتحادهایی با هدف مهار نیات استعماری و حفظ موازنه قدرت در اروپا بودند. این ترکیب که قرار بود باثبات باشد، آماده انفجار بود: تنها یک ترور کافی بود تا اروپا و بیشتر دنیا را به مدت چهار سال به آتش بکشد.

در خاورمیانه امروز، رقابت چهل ساله ممکن است در حال رسیدن به نقطه انفجار باشد. روابط میان ایران و ایالات متحده از سال 1979 شاهد رقابت استراتژیک و نیز همکاری تاکتیکی بوده، ولی ندرتا به اندازه امروز شکننده بوده است. این کشاکشی است که از دو طرف اصلی آن فراتر می‌رود و متحدان آنها را در سراسر صحنه منطقه در برمی‌گیرد.

سال 2019 به شکل فزاینده‌ای حاوی نشانه‌های نگران‌کننده جنگ میان ایالات متحده و ایران بوده است. مانند اروپای سال 1914، یک رخداد کوچک می‌تواند به درگیری نظامی منجر شود که به سرعت کل منطقه را دربر گیرد. چنین جنگی در منطقه، فارغ از پیامدهای قابل پیش‌بینی و غیرقابل پیش‌بینی ژئوپلیتیک آن، حتماً ویرانگر خواهد بود.

این گزارش، خطرات گسترش چنین درگیری‌ای را در صحنه‌های مختلفی که منافع ایالات متحده و ایران – و منافع متحدان هر یک – در تقابل با یکدیگر است بررسی می‌کند. سپس مسیری برای برداشتن گام‌های تنش‌زدا ارائه می‌دهند که بتوانند از بدترین سناریوهای منطقه در سال 2019 اجتناب کنند. این گزارش بر مبنای ده‌ها مصاحبه با مقام‌های کنونی ایالات متحده و ایران، نمایندگان دولت‌های آنها و گروه‌های متحد ایران و تحلیل‌گران مستقل در سراسر منطقه تهیه شده است. این گزارش همچنین از پژوهش‌های قبلی گروه بحران درباره چگونگی کارکرد تضاد میان ایالات متحده و ایران در خاورمیانه به معنای گسترده‌تر آن استفاده کرده است.

II. از حداکثر فشار تا حداکثر خطر

بیش از یک سال سیاست فشار ایالات متحده با هدف دستیابی به توافق هسته‌ای "بهتر" و ایجاد تغییر عمده در مواضع منطقه‌ای ایران، به هیچ‌یک از این دو هدف نرسیده است. در عوض، ایران (هر چند در حدی اندک) برنامه هسته‌ای اش را گسترش داده و فعالیت‌های نظامی منطقه‌ای خود را تشدید کرده، و منطقه را به جنگ نزدیک‌تر ساخته است. پس از خروج دولت ترامپ از برجام در ماه می 2018، این دولت تحریم‌های یکجانبه گسترده و فلج‌کننده اقتصادی علیه ایران اعمال کرده است.¹ پاسخ تهران در ابتدا، چیزی بود که "صبر استراتژیک" می‌خواند، یعنی ادامه اجرای تعهداتش به برجام به این امید که در مقابل، طرف‌های باقی‌مانده توافق دست کم عمده منافع اقتصادی را که در برجام پیش‌بینی شده بود تامین کنند.² ایران همچنین از درگیری با نیروی دریایی ایالات متحده در تنگه هرمز یا تلافی نظامی علیه حملات اسرائیل به پایگاه‌هایش در سوریه خودداری کرد.³

اوایل امسال، در نبود نشانه‌هایی حاکی از بازگشت ایران به میز مذاکره یا تغییرات استراتژیک ملموسی در سیاست‌های خارجی و داخلی ایران، دولت ترامپ تلاش خود برای منزوی کردن ایران و فلج کردن اقتصادش را دوچندان کرد. در ماه فوریه، دولت ترامپ کنفرانسی در ورشو ترتیب داد تا اتحاد غیررسمی علیه ایران را از ایالات متحده، اسرائیل، عربستان سعودی و امارات متحده عربی فراتر ببرد و اروپا را زیر فشار بگذارد تا از توافق هسته‌ای بیرون بیاید.⁴ در ماه آوریل، فشار تازه‌ای را برای به صفر رساندن صادرات نفت ایران شروع کرد.⁵ دولت ترامپ همچنین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - نیروی امنیتی دولتی که نوک پیکان نظامی ایران برای اعمال قدرت در ورای مرزهای شناخته می‌شود - را در فهرست سازمان‌های تروریست خارجی قرار داد.⁶ همزمان، دولت ترامپ با اعزام نیرو، ناوهای جنگی، جت‌های بمب افکن و آنتبارهای پدافند هوایی به خاورمیانه برای مقابله با "شواهد و هشدارهای مبنی بر تشدید تنش"، نیروی نظامی اش را به رخ کشید.⁷

مجموع این اقدامات تشدیدکننده تنش از سوی واشنگتن، به‌خصوص موفقیتش در رساندن صادرات نفت ایران به پایین‌ترین سطح در تاریخ، به همراه بی‌میلی یا ناتوانی اروپا از دورزدن مؤثر تحریم‌ها، ظاهراً رهبران ایران را به این نتیجه رساند که صبر استراتژیک قابل ادامه نیست.⁸ از ماه می 2019، ایران اقدامات تلافی‌جویانه خودش را در پیش گرفته است، هم در زمینه هسته‌ای و هم در منطقه. ایران از حدود

¹ بیانیه گروه بحران، "نجات توافق هسته‌ای ایران بدون ایالات متحده"، 8 می 2018. تحریم‌های ایالات متحده را می‌توان در مقاله آنلاین تعاملی گروه بحران، "تحریم‌های ایران در دولت ترامپ" دنبال کرد.

² گزارش خاورمیانه گروه بحران، شماره 195، *ایستاده در غبار: سه سالگی توافق هسته‌ای ایران*، 16 ژانویه 2019.

³ یک مقام ارشد ایرانی گفت: "دولت ترامپ و اسرائیل هر کاری در توان دارند برای تحریک ما می‌کنند. ما مرتکب این اشتباه نخواهیم شد." مصاحبه گروه بحران، نیویورک، آوریل 2019. فرماندهی مرکزی ایالات متحده 36 برخورد "خطرناک" با نیروهای دریایی ایران در سال 2016 را ثبت کرد، که در سال 2017 به چهارده مورد و در سال 2018 به صفر رسید. تا ماه می 2019 موردی گزارش نشد. ر.ک. تاد ساوت، کابل رمفر، شان اسنو، *اورد آلمن و دیوبید لارتر*، "جنگ با ایران چه شکلی خواهد داشت"، *میلیتری تایمز*، 4 ژوئن 2019.

⁴ الکس وارد، "ایالات متحده نشست جهانی برای انزوای ایران برگزار کرد. ایالات متحده در عوض خودش را منزوی کرد"، *واکس*، 15 فوریه 2019.

⁵ ادوارد وانگ و کلیفورد کراوس، "اقدام ایالات متحده برای بازداشتن همه کشورها از خرید نفت ایران با مقاومت چین روبرو شد"، *نیویورک تایمز*، 22 آوریل 2019. وقتی ایالات متحده تحریم‌های انرژی را در نوامبر 2018 دوباره تحمیل کرد، معافیتی 180 روزه برای هشت کشور قائل شد، و تا زمان انقضای آنها در ماه می 2019 تمدیدشان نکرد.

⁶ "بیانیه رئیس‌جمهور درباره قرار دادن سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در فهرست سازمان‌های تروریستی خارجی"، *کاخ سفید*، 8 آوریل 2019.

⁷ "بیانیه جان بولتون، مشاور امنیت ملی"، *کاخ سفید*، 5 می 2019.

⁸ تخمین زده می‌شود که صادرات نفت خام ایران از 2/5 میلیون بشکه در روز پیش از خروج آمریکا از برجام در می 2018 به 300 هزار بشکه در روز در ژوئن 2019 رسیده باشد. الکس لالر، "با تأثیر گذاشتن تحریم‌های ترامپ، صادرات نفت ایران در ماه ژوئن کاهش بیشتری یافت"، *رویترز*، 24 ژوئن 2019. صندوق بین‌المللی پول پیش‌بینی می‌کند که تولید ناخالص داخلی ایران در سال 2019، 6 درصد کاهش یابد و نرخ تورم از 37 درصد فراتر رود. صندوق بین‌المللی پول، "چشم انداز اقتصادی جهان: کاهش رشد، ترمیم نامطمئن"، آوریل 2019.

تعیین شده در برجام برای ذخایر اورانیوم غنی‌شده و میزان غنی‌سازی به شکل تدریجی تخطی آغاز کرد.⁹ در پی یک رشته رخدادها، نه فقط در خلیج فارس و پیرامون آن که ایالات متحده ایران را مسئولان می‌داند – ولی ایران در این زمینه با ایالات متحده اختلاف دارد یا موضوع را اساساً تکذیب می‌کند – تنش‌ها در منطقه هم بالا گرفته است.¹⁰ در ماه ژوئن، به گفته پرزیدنت دونالد ترامپ – چند دقیقه بیشتر نمانده بود که ایالات متحده دست به حمله هوایی علیه ایران بزند، پس از آنکه سپاه پاسداران – به اذعان خودش – یک پهپاد ایالات متحده را که به ادعای تهران وارد حریم هوایی ایران شده بود سرنگون کرد.¹¹

اگر ایالات متحده به استراتژی حداکثرخواهانه خود ادامه دهد و ایران از امتیاز دادن خودداری کند، چشم انداز کوتاهمدت تا میانمدت حاکی از امکان واقعی درگیری نظامی است؛ یا از طریق متحدان دولتی و یا غیردولتی دو طرف، یا از طریق درگیری مستقیم ایالات متحده و ایران. برخی در واشنگتن ممکن است از فرصت پدید آمده برای آسیب زدن به ایران و کاستن از توانایی‌های نظامی‌اش استقبال کنند. به همین قرار، برخی عناصر تندرو در تهران ممکن است خیلی دلشان بخواهد که با هدف قراردادن کشتی‌رانی بین‌المللی و یا متحدان واشنگتن در منطقه، دشمن اصلی خود را آزار بدهند، با این اطمینان که ایالات متحده خواهان شروع جنگی تمام عیار نیست و جمهوری اسلامی هم از درگیری محدود جان به در خواهد برد. آنها شاید بر این باور باشند که چنین اتفاقی، پیشاپیش انتخابات مجلس در سال 2020 و انتخابات ریاست جمهوری در سال 2021، به ایشان امکان بدهد رقبای سیاسی داخلی‌شان را به حاشیه برانند و مردم را دور پرچم خودشان بسیج کنند.¹² ولی چنین رویکردی این خطر را در بر دارد که مقابله به مثل دقیقاً به گسترش جنگی در منطقه منجر شود که همه طرف‌های درگیر می‌گویند خواستار آن نیستند.

⁹ دیوید کرکپتریک و دیوید سنجر، "ایران تخطی جدیدی از حدود توافق هسته‌ای را اعلام می‌کند و تهدید به تخلف‌های بیشتر می‌کند"، نیویورک تایمز، 9 ژوئیه 2019.

¹⁰ مایک پامپیو، وزیر خارجه ایالات متحده روز 13 ژوئن در توصیف حملاتی علیه شش نفت‌کش و رخدادهایی دیگر در عربستان سعودی، عراق و افغانستان طی ماه پیش از آن گفت: "رشته حملاتی به سردمداری جمهوری اسلامی ایران و وابستگانش علیه منافع ایالات متحده و متحدانش"، نقل از "بیانات وزیر خارجه مایکل آر. پامپیو خطاب به مطبوعات، وزارت خارجه ایالات متحده، 13 ژوئن 2019. رئیس دستگاه اطلاعاتی اسرائیل، موساد، یوسی کوهن، روز اول ژوئیه ارزیابی کرد که این رخدادها "کارزار واحد است که یک طرف واحد شروع کرده است". نقل از دیوید ام. هالیفینگر، "رئیس موساد صریحاً ایران را به حمله به نفت‌کش‌ها متهم کرد"، نیویورک تایمز، اولی ژوئیه 2019.

¹¹ ایران ادعا کرد – و وزارت دفاع ایالات متحده تکذیب کرد – که پهپاد آرکیو-4 گلوبال هاوک، حریم هوایی ایران را نقض کرده بود. به گفته پرزیدنت ترامپ، ایالات متحده "مسلح و آماده تلافی است" تا پیش از آن که عملیاتی را لغو کند که سه سایت ایران را هدف قرار می‌داد، چون به گفته او، میزان تلفات نامتناسب می‌بود. توییت دونالد ج. ترامپ، 6:30 بامداد 21 ژوئن 2019. برای قرآنت بدیلی از دلیل ترامپ برای تغییر تصمیمش در آخرین دقیقه، ر.ک. پیتر بیکر، مگی هیبرمن و تامنس گیبونز-نف، "ترامپ که می‌خواست دستور حمله بدهد، به حرف شکاکانی گوش کرد که گفتند این خطایی پرهزینه خواهد بود"، نیویورک تایمز، 21 ژوئن 2019.

¹² یک مقام امنیتی اسرائیلی این ارزیابی را تأیید کرد: "برخی می‌گویند که از نظر استراتژیکی این بهترین لحظه برای جنگ با ایران است. این مرا نگران می‌کند. در ایران هیچ شکاف داخلی دیده نمی‌شود، مردم حامی کشورند." مصاحبه گروه بحران، اورشلیم، 14 ژوئیه 2019.

III. از جنگ محدود تا جنگ منطقه‌ای

دولت ترامپ سیاست اعمال فشاری را در قبال ایران پیش گرفته که به همان اندازه که حداکثری است، گیج کننده است. آیا هدف، چنان که اعلام شده، مهار اعمال قدرت ایران در منطقه و وادار کردن رهبری ایران به مذاکره بر سر توافقی گسترده‌تر است؟ یا چنان که بسیاری برداشت می‌کنند (و در واقع برخی مقام‌های ایالات متحده اذعان کرده اند)، تغییر خود رژیم است؟ خواسته‌های ایالات متحده از ایران ظاهراً به طور دائم نوسان می‌کنند؛ از آستانه نسبتاً پایین ترامپ (نداشتن سلاح هسته‌ای)، تا هدف بسیار بلندپروازانه برخی از مشاوران او. این امر، تصمیم‌گیری برای ایران را دشوار می‌کند. ترامپ گفت: "من هیچ نمی‌خواهم به ایران آسیب برسانم. هدف من این است که ایران بگوید "سلاح هسته‌ای نمی‌خواهیم." اگر ایران دنبال سلاح هسته‌ای نباشد، به نظرم می‌توانیم به توافق برسیم."¹³ جان بولتون، مشاور امنیت ملی کاخ سفید، گفته‌است که "ایران اصلاً نباید غنی‌سازی کند. حداکثر فشار ادامه خواهد داشت تا زمانی که ایران خواسته‌های هسته‌ای و فعالیت‌های شریانه‌اش را کنار بگذارد."¹⁴ مایک پامپئو، وزیر خارجه ایالات متحده، به نوبه خود فهرستی از شرایط ارائه کرده، که شامل سیاست‌های هسته‌ای، خارجی و دفاعی ایران می‌شود.¹⁵

این عدم انسجام، به تشدید بی‌اعتمادی ایران می‌انجامد؛ ایرانی‌ها باور دارند که هر مصالحه‌ای که بخواهند زیر فشار انجام بدهند، باعث افزایش فشار ایالات متحده خواهد شد، نه کاهش آن.

کارزار فشار حداکثری، از جهات دیگری نیز تناقض‌آلود است. دولت ایالات متحده در آن واحد می‌گوید که خواهان درگیری جدید نظامی در خاورمیانه نیست، و پیش‌بینی می‌کند که درگیری با جمهوری اسلامی - اگر آغاز شود - "زیاد طول نخواهد کشید."¹⁶ افزون بر این، با دست زدن به آنچه "جنگ اقتصادی" می‌خواند، ایالات متحده ممکن است راه را برای جنگی که می‌گوید خواهانش نیست هموار کند.¹⁷ در حالی که مقام‌های ارشد ایالات متحده، به موفقیت تحریم‌ها در محروم کردن ایران از میلیاردها دلار درآمد اشاره می‌کنند، رخدادهای خلیج فارس حاکی از نبود ارتباط میان تحمیل هزینه اقتصادی به تهران و به دست آوردن تغییرات استراتژیک مطلوب از این تحریم‌هاست.¹⁸

ایران سال‌ها صرف ساختن شبکه‌ای از شرکا کرده که جزئی از سیاستی است که تهران آن را "دفاع رو به جلو" می‌خواند.¹⁹ این روابط، عمقی استراتژیک فراهم می‌آورند که رهبران ایران می‌گویند موجه است، چون توان نظامی ایران محدود است. در صورت بروز رویارویی نظامی میان ایران و ایالات متحده یا متحدانش، تهران احتمالاً به عنوان راهی برای منحرف کردن تهدید علیه خود، به آتش‌های موجود در منطقه دامن خواهد زد، از

¹³ نقل از لادن ناصری و زینت فتاح، "ترامپ می‌گوید در پی سرنگونی رهبری ایران نیست"، بلومبرگ، 27 می 2019.

¹⁴ توییت جان بولتون، مشاور امنیت ملی ایالات متحده، 1:36 بعدازظهر، 18 ژوئیه 2019.

¹⁵ ر.ک. "پس از توافق: استراتژی جدید در مورد ایران"، وزارت خارجه ایالات متحده، 21 می 2018؛ و پاسخ وزیر خارجه ایران: "ظریف به شروط 12 گانه پامپئو پاسخ می‌دهد"، *ایران دیلی*، 20 ژوئن 2018. در برابر این انتقاد که آمریکا خواهان بهبود وضعیت حقوق بشر در ایران نشده، پامپئو بعداً این شرط را هم به فهرست اضافه کرد. مایکل پامپئو، "مقابله با ایران"، *فارین افرز*، نوامبر-دسامبر 2018. پامپئو گفت که "رژیم ایران باید تصمیم بگیرد که می‌خواهد مثل یک کشور عادی رفتار کند، و اگر چنین کند ما آماده مذاکره بدون پیش‌شرط بر سر طیف گسترده‌ای از مسائل هستیم". وزارت خارجه ایالات متحده، 20 ژوئیه 2019.

¹⁶ دونالد ترامپ، نقل در جان واگنر و دن لاموت، "ترامپ می‌گوید جنگ با ایران شامل نیروهای زمینی نخواهد شد و زیاد طول نخواهد کشید"، *واشنگتن پست*، 26 ژوئن 2019.

¹⁷ علی خامنه‌ای، رهبر ایران، نقل از "ما دشمن را شکست خواهیم داد، ولی این کافی نیست؛ بازدارندگی اقتصادی لازم است"، وبسایت خامنه‌ای، 21 مارس 2019. یک مقام ارشد ایرانی گفت: "در یک نقطه، تفاوتی میان جنگ اقتصادی و نظامی نیست: هر دو جان انسان‌ها را می‌گیرند و زیرساخت کشور را نابود می‌کنند". مصاحبه گروه بحران، نیویورک، می 2019.

¹⁸ یک مقام اسرائیلی ارزیابی ایالات متحده را تایید کرد که تحریم‌ها تأثیری مستقیم بر حمایت مالی ایران از متحدان محلی‌اش داشته‌اند، با قید این احتیاط که "اگر تحت‌الحمایه‌های ایران در مضیقه قرار گیرند، شاید نه‌اجمی‌تر عمل کنند. از سوی دیگر، تأمین مالی آنها باعث افزایش توانایی‌شان می‌شود". مصاحبه گروه بحران، اورشلیم، ژوئن 2019.

¹⁹ ر.ک. گزارش خاورمیانه و شمال آفریقای گروه بحران، شماره 184، *اولویت‌های ایران در خاورمیانه آشوب‌زده*، 13 آوریل 2018. برای تشریح دقیق آنچه مؤلفان "بازدارندگی پیشاپیش" ایران می‌خوانند، ر.ک. حسن احمدیان و پیام محسنی، "استراتژی ایران در سوریه: تحول بازدارندگی"، *اینترنشنال افرز*، سال 95، شماره 2 (2019).

جمله از طریق متحدان محلی اش.²⁰ یک مقام حزب الله لبنان که مورد حمایت ایران است گفت: "گسترده‌تر کردن درگیری میان ایران و ایالات متحده به این معنی است که پیامدهای حمله‌ای محدود به ایران غیرقابل پیش‌بینی خواهد بود، و این دقیقا آن نوع ابهامی است که بازدارندگی به وجود می‌آورد." افزون بر این، ایالات متحده صریحا هشدار داده است که عملیات گروه‌های تحت حمایت ایران علیه پایگاه‌ها و یا نفرات ایالات متحده ممکن است باعث تلافی ایالات متحده علیه جمهوری اسلامی شود.²¹ به دیگر گفته، تشدید درگیری ممکن است یا از رویارویی مستقیم ایالات متحده و ایران حاصل شود یا از رخدادی در جایی دیگر. یک مقام ارشد وزارت خارجه ایالات متحده گفت: "دشوار بتوان گفت چطور می‌شود از درگیری نظامی پرهیز کرد. دولت ایالات متحده احتمالا از تحریم‌ها کوتاه نخواهد آمد، و ایران به پاسخ‌گویی ادامه خواهد داد."²²

ایران و ایالات متحده، و مطمئنا متحدان هر کدام، هم اکنون در وضعیت درگیری مستقیم یا در آستانه آن هستند. تحریم‌های ایالات متحده نه تنها ایران را مستقیم هدف گرفته، بلکه به متحدانی مثل سوریه و بازیگران غیردولتی مثل حزب الله لبنان و گروه‌های شبه نظامی عراقی نزدیک به تهران هم گسترش یافته است.²³ حوثی‌ها چهار سال است که با ائتلافی به رهبری عربستان سعودی و برخوردار از حمایت ایالات متحده در جنگ‌اند، در حالی که حملات اسرائیل در سوریه به شکلی منظم اتفاق می‌افتند. رشته‌ای از رخدادها، از جمله آسیب دیدن، آزار یا توقیف نفتکش‌ها در خلیج فارس و پیرامون آن، ایالات متحده را بر آن داشته تا در پی عملیات دریایی بین‌المللی برای حفاظت از کشتی‌رانی تجاری در تنگه هرمز و نیز دریای سرخ باشد.²⁴

مهار یک درگیری نظامی چشمگیر میان ایران و ایالات متحده و متحدان هر کدام احتمالا دشوار خواهد بود. یک مقام ارشد ایرانی گفت:

دولت ترامپ به شدت اشتباه می‌کند اگر فکر کند که در حالی که لوله تفنگ روی شقیقه ماست مذاکره خواهیم کرد، یا اگر جنگی را که آنها شروع کنند، محدود به مقابله به مثل شود. ما باید آنها را از حمله مجدد بازداریم، که معنایش این است که باید آسیب چشمگیری به آنها بزنیم.²⁵

²⁰ مصاحبه گروه بحران، بیروت، می 2019. به گفته یک مقام سپاه پاسداران: "کافی است از مرزهایمان به شرق یا غرب برویم تا نیروهای ایالات متحده هدف‌هایی آسان برآیمان باشند". مصاحبه گروه بحران، تهران، نوامبر 2018.

²¹ به گفته مایک پامپییو، وزیر خارجه ایالات متحده، "ما به روشنی گفته‌ایم که به ایران اجازه نخواهیم داد که پشت نیروهای تحت‌الحمایه‌اش پنهان شود. ولی اگر به منافع ایالات متحده حمله شود، چه از طرف ایران و چه از طرف نیروهای تحت‌الحمایه‌اش، به طریقی مناسب علیه ایران واکنش نشان خواهیم داد." نقل از "مصاحبه با هیو هیویت"، وزارت خارجه ایالات متحده، 21 می 2019.

²² مصاحبه گروه بحران، واشنگتن، ژوئیه 2019.

²³ روز 9 ژوئن، هنگام تحریم سه مقام حزب‌الله که دو نفرشان عضو پارلمان لبنان اند، وزارت خزانهداری ایالات متحده گفت که از سال 2017، "50 فرد حقیقی و حقوقی وابسته به حزب‌الله را تحریم کرده‌است". "وزارت خزانهداری مقام‌های حزب‌الله تحت حمایت ایران را به دلیل سودجویی از نظام سیاسی و مالی لبنان هدف قرار داد"، وزارت خزانهداری، 9 ژوئن 2019. در ماه ژوئن، بنا به گزارش‌ها، ایالات متحده حمله‌ای سایبری علیه "کتابت" حزب‌الله، یک گروه شبه‌نظامی عراقی انجام داد که پیوند نزدیکی با ایران دارد. باربارا استار، "ایالات متحده به شبه‌نظامیان تحت حمایت ایران حمله سایبری کرد"، سی ان ان، 25 ژوئیه 2019.

²⁴ روز 12 می، انفجارهایی در چهار کشتی در نزدیکی سواحل امارات متحده عربی رخ داد؛ دو کشتی دیگر روز 13 ژوئن مورد حمله قرار گرفتند، و روز 10 ژوئیه بنا به گزارش‌ها، شناورهای ایران با یک نفتکش بریتانیایی درگیر شدند، ولی نیروی دریایی بریتانیا به آنها هشدار داد. باربارا استار و رایان براون، "قایق‌های ایران سعی کردند نفتکش بریتانیایی را در تنگه هرمز توقیف کنند"، سی ان ان، 11 ژوئیه 2019. یک نفتکش ایرانی که ظن می‌رفت در حال نقض تحریم‌های اتحادیه اروپا علیه سوریه باشد اوایل ماه ژوئیه در جبل‌الطارق توقیف شد، اقدامی که خامنه‌ای رهبر ایران، روز 16 ژوئیه آن را "دزدی دریایی" از سوی بریتانیا توصیف کرد. نقل از "ایران به دزدی دریایی وحشیانه انگلیس پاسخ خواهد داد: امام خامنه‌ای"، وبسایت خامنه‌ای، 16 ژوئیه 2019. روز 19 ژوئیه، سپاه پاسداران نفتکش استنا ایمپرو با پرچم بریتانیا را توقیف کرد، و جلوی یک نفتکش دیگر را هم گرفت، اما کمی بعد اجازه داد به مسیرش ادامه دهد. جولیان بورگر، پتریک وینتور و کوین رالینسون، "ایران با توقیف دو نفتکش وابسته به بریتانیا، به تنش‌ها در خلیج دامن می‌زند"، گاردین، 19 ژوئیه 2019.

²⁵ مصاحبه گروه بحران، 30 می 2019. به گفته مقام‌های ارشد یک کشور خلیج فارس و مقام‌های ایرانی، تهران هشدار داده بود که علیه کشورهایی که نیروهای ایالات متحده عملیاتی علیه ایران انجام دهند یا حملات ایالات متحده را تسهیل کنند، مستقیما تلافی خواهد کرد. مصاحبه‌های گروه بحران، ژوئیه 2019.

یک مقام اسرائیلی با این موضوع موافقت کرد: "درگیری (با ایران) این احتمال بالقوه را دارد که به درگیری با دست نشانده‌هایش منجر شود... اگر لازم باشد، از این کار ابایی نخواهند داشت."²⁶
عرصه‌هایی که در زیر توصیف می‌شوند چهار نقطه انفجار اصلی‌اند که ممکن است شاهد حرکتی برای رویارویی گسترده‌تر میان ایران و ایالات متحده شوند یا از طریق تشدید درگیری، از پیامدهای آن آسیب ببینند.²⁷
رویارویی کنونی میان ایران و ایالات متحده همچنین از مدیریت صلح‌آمیز دیگر تنش‌های منطقه‌ای هم جلوگیری می‌کند و همکاری در زمینه‌های مشترک را منتفی می‌گرداند. برای نمونه، یک مقام ارشد ایرانی در ارتباط با افغانستان پرسید: "چرا ما باید به خروج ایالات متحده از افغانستان کمک کنیم؟ (سال 2001) در این کمک کردیم، و باز هم می‌توانیم کمک کنیم. ولی نه در حالی که ایالات متحده می‌خواهد ما را نابود کند."²⁸

A. عراق

عراق از زمان حمله سال 2003 ایالات متحده به آن کشور، عرصه رقابت - و حتی گاهی همکاری غیرمستقیم - ایالات متحده و ایران بوده است. مجاورت این کشور با ایران، و حمایت ایران از گروه‌های شبه‌نظامی، در صورت تشدید درگیری با ایالات متحده، امتیاز خاصی در مقایسه با دیگر عرصه‌ها به تهران می‌دهد.²⁹ به گفته یک مقام ارشد امنیت ملی ایران، "عراق جایی است که ما تجربه داریم، می‌توانیم نقش‌مان را به شکلی موجه تکذیب کنیم و توانایی منحصر به فرد ضربه زدن به ایالات متحده را پایین‌تر از آستانه‌ای که منجر به تلافی مستقیم شود داریم."³⁰ یک مقام اسرائیلی موافق این گفته بود:

عراق برای ایرانی‌ها جای مناسبی برای تلافی است. آنها دارند عراق را به صورت سکویی برای خود در می‌آورند که قابل تکذیب هم هست. اینجاست که ایرانی‌ها می‌خواهند بازی کنند. سوال این است که آیا علیه خود ایالات متحده وارد عمل بشوند یا نه."³¹

در 14 ماه می، فرماندهی مرکزی ایالات متحده اعلام کرد که نیروهای شرکت کننده در ائتلاف جهانی ضد داعش به رهبری ایالات متحده، یا عملیات عزم ناتی، "در آماده‌باش کامل به سر می‌برند، و ما به دقت تهدیدهای قریب الوقوع قطعی یا احتمالی علیه نیروهای ایالات متحده در عراق را زیر نظر داریم."³²
امکان این که رخدادی در عراق بتواند آغازگر تشدید درگیری بین ایران و ایالات متحده شود، حتی پیش از اوج‌گیری تنش‌ها در ماه می مشهود بود. راکت‌هایی که در ماه سپتامبر 2018 در نزدیکی سفارت ایالات متحده در بغداد و کنسولگری این کشور در بصره شلیک شدند، باعث تخلیه کنسولگری شدند و بنا به گزارش‌ها شورای امنیت ملی ایالات متحده را بر آن داشت تا خواستار طرحی نظامی برای تلافی مستقیم علیه ایران شود.³³ این اواخر، رشته‌ای از حملات خمپاره‌ای و راکتی، مکان‌های دیپلماتیک، نظامی و نفتی سراسر عراق را تهدید کرده اند، از جمله در 19 ماه می، یک راکت کاتیوشا به درون منطقه سبز بغداد شلیک شد، و پامپو آن را به ایران

²⁶ مصاحبه گروه بحران، اورشلیم، ژوئن 2019.

²⁷ برای تحلیل نقاط بحرانی، ر.ک. "فهرست ماشه ایران و ایالات متحده" گروه بحران.

²⁸ مصاحبه گروه بحران، ژوئیه 2019.

²⁹ ر.ک. گزارش خاورمیانه گروه بحران، شماره 188، گروه‌های شبه نظامی عراق: چالش بازسازی دولتی کارآمد، 30 ژوئیه 2018.

³⁰ مصاحبه گروه بحران، تهران، اکتبر 2018. ایران می‌گوید که ایالات متحده می‌تواند از عراق برای شروع درگیری استفاده کند، یعنی عملیاتی ساختگی انجام دهد و تهران را متهم به آن کند تا توجیهی برای اقدام نظامی متقابل باشد: "باتوجه به شمار بازیگران دولتی و غیردولتی در صحنه پیچیده عراق (از جمله گروه‌های جدایی‌طلب ایرانی)، هر تکتیراندازی می‌تواند یکی از نیروهای ویژه ایالات متحده را با تیر بزند و گنااهش را به گردن ما بیندازد." مصاحبه گروه بحران، مقام ایرانی، نیویورک، آوریل 2019.

³¹ مصاحبه گروه بحران، اورشلیم، آوریل 2019.

³² "بیانیه سنتکام درباره اظهارات اخیر معاون فرمانده عملیات عزم ناتی"، فرماندهی مرکزی ایالات متحده، 14 می 2019.

³³ دیون نیسنباوم، "کاخ سفید در پی گزینه‌هایی برای حمله به ایران بود"، *وال استریت جورنال*، 13 ژانویه 2019.

نسبت داد.³⁴ در ماه ژوئیه، رئیس سرویس اطلاعات خارجی اسرائیل گفت که ایران مشغول "استقرار پایگاه و کارخانه‌های موشک نقطه‌زن در عراق است" و در تظاهرات روز 27 ژوئیه در جلوی سفارت بحرین در بغداد هم دست داشته است.³⁵

ایران می‌تواند روی متحدانی چند در عراق حساب کند، از جمله واحدهای بسیج مردمی شیعه (الحشد الشعبی)، که رهبران صراحتاً اعلام کرده‌اند که اگر رویارویی ایران و ایالات متحده به درگیری مسلحانه منجر شود، مصمم‌اند در کنار ایران بایستند. به گفته فرمانده عصاب الحق، یک گروه شبه‌نظامی شیعه که پیوند نزدیکی با تهران دارد، "نود درصد احتمال دارد جنگ رخ بدهد...وقتی ایالات متحده به ایران حمله کند، ما ساکت نخواهیم نشست."³⁶ در ماه مارس، واشنگتن یکی از این گروه‌ها به نام حرکت النجبا را در لیست سپاه قرار داد و گفت که با سپاه پاسداران ارتباط دارد.³⁷ ایالات متحده همچنین در ماه ژوئن، یک "شبکه قاچاق سلاح" مستقر در عراق را تحریم کرد.³⁸ یک فرمانده حشدالشعبی گفت:

گروه‌های نظامی که تا کنون بیرون از ساختار سیاسی عراق مانده‌اند از این موضع نمایندگان مجلس حمایت کرده‌اند که عراق باید خود را از تنش‌های جاری میان ایالات متحده و ایران دور نگه دارد. حتی وقتی ایالات متحده نجبا را سازمان تروریستی خواند، این سازمان از حمله به سفارت ایالات متحده خودداری کرد. ولی اگر درگیری شروع بشود، آنها آماده چنین عملیاتی خواهند بود.³⁹

رهبری عراق کوشیده است شبه‌نظامیان را مهار کند و تضمین کند که در بحبوحه تنش‌های میان دو متحد اصلی‌اش، ایران و ایالات متحده، عراق بی‌طرف بماند. برهام صالح کوشیده است اجماعی ملی میان همه جناح‌های سیاسی - حتی آنها که به طور سنتی به ایران نزدیک‌اند - درباره حفاظت از عراق در برابر خصومت‌های فزاینده میان آمریکا و ایران پدید آورد.⁴⁰ در ماه ژوئن، عادل عبدالمهدی، نخست وزیر عراق، در بیانیه‌ای، نیروهای خارجی مستقر در این کشور برای مقاصد مشورتی و آموزشی را از حمله به کشورهای همسایه از خاک عراق منع کرد، و به‌کارگیری سلاح و انجام عملیات بدون موافقت دولت را ممنوع اعلام کرد.⁴¹ ادعای دولت ایالات متحده مبنی بر این که حمله‌ای به تأسیسات نفتی عربستان سعودی که حوثی‌ها مسئولیتش را بر عهده گرفتند در واقع از عراق انجام شده بود، فشار را بر نخست وزیر عراق افزایش داد تا حکمی صادر کند و بگوید که دولت عراق بر حشدالشعبی حاکمیت دارد، و فعالیت‌هایی را که بدون فرمان نخست وزیر انجام شود تقبیح کند.⁴² حتی اگر تهران و واشنگتن بتوانند از رویارویی مستقیم بپرهیزند، تضاد فزاینده میان آنها ممکن است باعث قطبی شدن بیشتر فضای سیاسی عراق شود، و فعالیت هرروزه دولت عراق را فلج کند. هم اکنون بغداد در

34 "بیانات وزیر خارجه مایکل آر. پامپيو خطاب به مطبوعات"، وزارت خارجه ایالات متحده، 13 ژوئن 2019. همچنین ر.ک. گروه بحران، "یادداشت گزارش ایران، شماره 2"، 27 ژوئن 2019.

35 یوسی کوهن، نقل از یودا آری گروس، "رئیس موساد: ایران قطعاً در پشت حمله به سابت‌های نفتی خلیج و سفارت بحرین در عراق است"، *تایمز آو اسرائیل*، اول ژوئیه 2019. "پادشاهی بحرین حمله غیرقابل قبول معترضان به سفارتخانه‌اش در بغداد را محکوم می‌کند"، وزارت خارجه بحرین، 28 ژوئن 2019.

36 این گروه مسئولیت انجام 6000 حمله علیه نیروهای ایالات متحده را در دوران اشغال عراق از سوی ایالات متحده (2003-2011) بر عهده گرفت. نقل از سیمونا فولتین، "اگر ایالات متحده وارد جنگ با ایران شود، این شبه‌نظامیان عراقی آماده جنگ با ایالات متحده هستند"، *وابس نیوز*، 28 ژوئن 2019.

37 "ایالات متحده شبه‌نظامیان نجبای وابسته به ایران را تحریم کرد"، *رویترز*، 5 مارس 2019. یک فرمانده شبه‌نظامی گفت: "وقتی ما را در فهرست دشمنان بگذارید، معلوم است که دشمنان می‌شویم!" مصاحبه گروه بحران، بصره، 29 می 2019.

38 "وزارت خزانه داری، نقش واسطه‌گری نیروی قدس سپاه پاسداران در عراق را برای انتقال سلاح‌هایی به ارزش صدها میلیون دلار هدف قرار داد"، وزارت خزانه‌داری ایالات متحده، 12 ژوئن 2019.

39 مصاحبه گروه بحران، بصره، 30 می 2019.

40 مصاحبه گروه بحران، بغداد، ژوئن 2019.

41 ر.ک. علی معموری، "ایران از حالا عراق را به جبهه جنگ علیه ایالات متحده بدل کرده‌است"، *المانیتور*، 19 ژوئن 2019. مقام‌های ایالات متحده می‌گویند ظن می‌برند که پهبادی که به یک خط لوله عربستان سعودی در 14 ماه می حمله کرد و حوثی‌ها مسئولیتش را به عهده گرفتند، از خاک عراق برخاسته بود. ایزابل کولز و دیون نیسنباوم، "ایالات متحده: حمله به خط لوله عربستان از عراق صورت گرفت"، *وال استریت جورنال*، 28 ژوئن 2019.

42 متن کامل حکم در اینجا قابل دسترسی است: "نخست وزیر عراق دستور ادغام کامل نیروهای شبه‌نظامی را در ارتش عراق صادر کرد"، *روداو*، اول ژوئیه 2017.

تکاپوست تا توازی میان اصرار واشنگتن بر کاهش وابستگی‌اش به واردات انرژی از ایران و ایجاد انضباط در گروه‌های شبه نظامی، و تلاش‌های تهران برای استفاده از پیوندهایش با عراق برای دور زدن تحریم‌های آمریکا و بازداشتن واشنگتن از حمله به ایران برقرار کند.⁴³

دولت عراق عجلتاً راهی برای پرداخت هزینه واردات انرژی از ایران پیدا کرده، و در عین حال می‌کوشد منابع انرژی خود را تنوع ببخشد.⁴⁴ ولی این موازنه، هم شکننده است و هم نسبت به اوج‌گیری تنش‌های میان ایران و ایالات متحده، آسیب پذیر.

B. شبه جزیره عربستان و خلیج

تنش‌های میان ایران و ایالات متحده به صورت غیرمستقیم در یمن هم رو به افزایشند. افزایش چشمگیر حمله‌های پهبادی و موشکی به عربستان سعودی از سوی حوثی‌ها که از حمایت ایران برخوردارند، و تشدید حملات هوایی عربستان سعودی در یمن، این درگیری را هر چه بیشتر به حوزه رویارویی ایالات متحده و ایران می‌کشانند. به طریقی معکوس، رویارویی ایالات متحده و ایران تقریباً به طور حتم باعث تشدید درگیری در یمن خواهد شد.⁴⁵ یک مقام ارشد ایالات متحده گفت: "اگر وضعیت (در قبال ایران) بدتر شود، مشکل بتوان تصور کرد که وضعیت یمن تأثیر نپذیرد."⁴⁶ مقام‌های سعودی می‌گویند که حوثی‌ها طبق دستور عمل تهران دست به عملیات می‌زنند.⁴⁷ ریاض خواهان آن است که حوثی‌ها به عنوان نشانه‌ای از آمادگی برای پایان جنگ و ترمیم روابط خود با عربستان، پیوندهایشان را با ایران قطع کنند.⁴⁸ مقام‌های حوثی صریحاً اذعان می‌کنند که در طول جنگ، روابطشان با تهران مستحکم‌تر شده، ولی اصرار دارند که این رابطه بر اساس ملاحظات عملی و نه ایدئولوژیک است، و تکذیب می‌کنند که تحت‌الحمایه ایرانند. یکی از حوثی‌ها گفت: "اگر ما زیر حمله عربستان سعودی باشیم و تنها کشوری که مایل به کمک کردن به ما باشد ایران باشد، بله، به ایران نزدیک‌تر می‌شویم."⁴⁹

⁴³ مصاحبه‌های گروه بحران، بغداد، اکتبر 2018. ایالات متحده در نوامبر 2018 معافیتهی 45 روزه برای واردات انرژی به عراق داد، و در دسامبر 2018 و مارس 2019 90 روز آن را تجدید کرد؛ سپس در ژوئن 2019، معافیت جدید 120 روزه‌ای اعطا کرد که نشانه آگاهی‌اش از تنگناهای عراق بود. ایزابل کولز و بنویت فوکون، "در حالی که عراق با گرما دست به گریبان است، ایالات متحده معافیت از تحریم واردات برق از ایران را تجدید کرد"، *وال استریت جورنال*، 18 ژوئن 2019. یک مقام ارشد ایرانی گفت: "تلاش‌های ایالات متحده برای زمین‌گیر کردن اقتصاد ما باعث بالا رفتن ارزش عراق از دید ما شده است. ما اقتصادمان را با عراق گره زده‌ایم، دقیقاً به این دلیل که در دور سابق تحریم‌ها (در زمان اوباما) ثابت شد که قطع کردن ارتباط ما با همسایگانمان برای ایالات متحده دشوارترین کار است. اینجا است که چک خودمان را نقد می‌کنیم". مصاحبه گروه بحران، تهران، می 2019. در سه ماهه اول سال 1398، عراق خریدار 21 درصد از صادرات غیرنفتی ایران بود و مقام دوم را پس از چین داشت. "مازاد تجارت غیرنفتی ایران در سه ماهه اول امسال به 1/3 میلیارد دلار رسید"، *اقتصاد آنلاین*، 8 ژوئیه 2019.

⁴⁴ مایا گیبیلی، "عراق «مجرایی» در تحریم‌های ایالات متحده برای خرید برق ایران ایجاد کرد"، *آژانس فرانس پرس*، 2 ژوئیه 2019؛ "جنرال الکترونیک و زمینس قراردادهایی برای تامین برق عراق بستند"، *فایننشال تایمز*، 28 اکتبر 2018؛ "عراق و اردن بر سر تجارت نفت و کالا به توافق رسیدند"، *رویترز*، 3 فوریه 2019؛ "عراق در آستانه قرارداد 53 میلیارد دلاری با اکسون و پتروچاینا"، *رویترز*، 7 می 2019.

⁴⁵ گزارش خاورمیانه گروه بحران، شماره 203، *نجات توافق استکهلم و پرهیز از گسترش مناقشه منطقه‌ای در یمن*، 18 ژوئیه 2019.

⁴⁶ مصاحبه گروه بحران، واشنگتن، ژوئیه 2019. در پی حمله پهبادی حوثی‌ها علیه فرودگاهی در عربستان، مایک پامپو وزیر خارجه ایالات متحده در بیانیه‌ای گفت که "عده‌ای می‌خواهند مناقشه یمن را یک جنگ داخلی جداگانه بنمایانند که مهاجم مشخصی ندارد. هیچ‌یک از این دو درست نیست. این مناقشه‌ای در حال گسترش و فاجعه‌ای انسانی است که توسط جمهوری اسلامی ایران طراحی و اجرا شده." حوثی‌ها به فرودگاه ابجا حمله کردند، وزارت خارجه ایالات متحده، 24 ژوئن 2019.

⁴⁷ معاون وزیر دفاع عربستان پس از حمله 12 ژوئن حوثی‌ها به فرودگاه ابجا گفت که حوثی‌ها "فرودگاهی غیرنظامی را هدف قرار داده‌اند و به این ترتیب، بی‌تدبیری ایران را در تشدید مناقشه و خطری که برای امنیت و ثبات منطقه ایجاد می‌کند برای جهان افشا کردند." *توییت خالد بن سلمان*، 3:44 بعدازظهر 12 ژوئن 2019.

⁴⁸ مصاحبه‌های گروه بحران، ریاض، مارس 2019.

⁴⁹ مکاتبه گروه بحران با مقام حوثی، مارس 2019. یک مقام ارشد ایالات متحده گفت که "پامپو حوثی‌ها را بازیگرانی کاملاً شریر در هماهنگی با ایران می‌بیند که باید هر چه بیشتر زیر فشار قرار گیرند". مصاحبه گروه بحران، واشنگتن، ژوئیه 2019.

امکان دارد که ایران افزایش حملات حوثی‌ها را تشویق کرده باشد، هر چند حوثی‌ها برای افزایش فشار نظامی بر عربستان سعودی منطق خودشان را دارند: این کار را بهترین راه برای کشاندن ریاض به گفتگوهای مستقیم می‌بینند.⁵⁰ در هر صورت، دو خطر وجود دارد: این که افزایش تناوب و شدت حملات حوثی‌ها علیه هدف‌هایی در عربستان و امارات - از جمله سکوی نفتی برون‌ساحلی، شبکه‌های برق و به‌خصوص کارخانه‌های آب شیرین کن - یا علیه کشتی‌رانی در دریای سرخ به رخدادی چنان چشمگیر منجر شود که تشدید درگیری را از سوی ریاض و یا ابوظبی - چه به تنهایی و چه با دخالت نظامی مستقیم ایالات متحده - را در پی داشته‌باشد؛ یا رویارویی منطقه‌ای میان تهران و ریاض باعث افزایش حملات حوثی‌ها به خاک عربستان شود.⁵¹ برای حوثی‌ها روشن است که اگر در شرایطی که جنگ یمن ادامه دارد، جنگی با شرکت ایالات متحده، عربستان سعودی و ایران آغاز شود، با پیش‌روی در خاک سعودی، از تهران حمایت خواهند کرد.⁵² هر یک از این سناریوها، چشم‌انداز صلح در یمن را هر چه بعیدتر می‌کنند، و پیشرفتی را که در حدیده و تحت توافق استکهلم با میانجی‌گری سازمان ملل به دست آمده از میان می‌برند، و یمن را هرچه بیشتر در باتلاق منطقه غرق می‌کنند. تنش‌ها در نقاط دیگر خلیج فارس هم شعله‌ورند. همچنان که حمله به تانکرها و کشتی‌رانی نشان می‌دهد، اوج‌گیری تنش میان ایالات متحده و ایران پیامدهای گسترده‌ای خواهد داشت. تهران به کشورهای منطقه که میزبان پایگاه‌های ایالات متحده هستند هشدار داده است که هر حمله‌ای که از خاک آنها صورت گیرد یا از کمک آنها برخوردار باشد، باعث تلافی ایران علیه آنها خواهد شد.⁵³ مقام‌های ایران می‌گویند که مناقشه‌ای که امارات متحده عربی - از جمله کشورهای دیگر - درگیرش شود، هزینه‌های سنگینی بر اقتصاد امارات از نظر فرار سرمایه و آسیب دیدن زیرساخت‌هایش خواهد داشت.⁵⁴ مقام‌های امارات ظاهراً از این ریسک‌ها به خوبی آگاهند؛ از زمان اوج‌گیری تنش‌ها، لحنی محتاطانه به خود گرفته اند و علناً ایران را مسئول حمله به نفتکش‌ها در بندر فجیره اعلام نکرده اند. یک مقام ارشد اماراتی گفت: "متهم کردن ایران چه فایده‌ای دارد؟ در حال حاضر باید از تنش‌ها بکاهیم، نه این که به آنها دامن بزنیم."⁵⁵ یک مقام دیگر اماراتی درباره وخامت اوضاع ابراز نگرانی کرد:

دوران بی‌ثباتی است. ما خواهان جنگ با ایران نیستیم. این اتفاق‌ها باعث نگرانی ما می‌شوند ولی تعجب نمی‌کنیم. برای ما یا هر کس دیگری خوب نیست. از ماهیت ناگهانی اوج‌گیری تنش‌ها خیلی نگرانیم. در آستانه یک اتفاقی هستیم.⁵⁶

C. سوریه

در سوریه، بازی موش و گربه پرمخاطره میان ایران و اسرائیل باعث اوج‌گیری تنش در سال‌های اخیر شده، تا حدی که یک مقام اسرائیلی آن را "وضعیتی شبه جنگی" توصیف کرد و مقام دیگری آن را "جنگی بین

⁵⁰ مصاحبه‌های گروه بحران، مقامات حوثی، صنعاء، نوامبر 2015؛ نیویورک، می 2019.

⁵¹ مصاحبه‌های گروه بحران، مقام‌های ایرانی، بیروت و اسلو، می-ژوئیه 2019. یک عضو هیئت مرکزی حوثی‌ها در ماه می گفت که "جنگی بزرگ" بین "محور مقاومت" ایران با ایالات متحده و متحدان منطقه‌ای آن "قریب‌الوقوع به نظر می‌آید"؛ دیگر مقام‌های حوثی اظهارات مشابهی کرده‌اند. برخی عقیده دارند که چنین جنگ منطقه‌ای می‌تواند بن‌بست جنگ یمن را بشکند و به نفعشان تمام شود. مصاحبه‌های گروه بحران، افراد نزدیک به جنبش حوثی، می-ژوئن 2019.

⁵² اما اگر سعودی‌ها به جنگ در یمن پایان دهند، حوثی‌ها ادعا می‌کنند که وارد مناقشه‌ای منطقه‌ای بین ریاض و تهران نخواهند شد. مصاحبه گروه بحران، نماینده حوثی‌ها، صنعاء، ژوئیه 2019. این وعده بی‌طرفی ممکن است مشروط به مسائلی فراتر از جنگ یمن باشد. یک عضو حوثی‌ها گفت که اگر مثلاً اسرائیل وارد درگیری مرزی منطقه‌ای با ایران شود، موضع حوثی‌ها تفاوت خواهد کرد، فارغ از این که عربستان سعودی دیگر با آنها در جنگ نباشد. مصاحبه گروه بحران، صنعاء، ژوئیه 2019.

⁵³ مصاحبه‌های گروه بحران، مقام‌های ارشد ایران و کشورهای خلیج، ژوئیه 2019.

⁵⁴ مصاحبه گروه بحران، تهران، ژوئیه 2019.

⁵⁵ مصاحبه گروه بحران، ژوئن 2019.

⁵⁶ مصاحبه گروه بحران، ابوظبی، ژوئن 2019.

جنگ‌ها" خواند.⁵⁷ این دوئل خودش را هر چه بیشتر و نمایان‌تر در حمله‌های هوایی اسرائیل نشان می‌دهد، حمله‌هایی علیه مواضع ایران و مرتبط با ایران در سوریه، حمله‌هایی که اغلب ولی نه همیشه، اسرائیل دست داشتن در آنها را تایید نمی‌کند.⁵⁸

نگرانی‌های اسرائیل از حضور و نقش ایران در سوریه و کشور همسایه‌اش لبنان، بر تهدیدات مفروض مختلفی تمرکز دارد. از همه مهم‌تر، اسرائیل می‌گوید که ایران از خاک سوریه سلاح‌های پیچیده به حزب‌الله می‌رساند و به این گروه کمک می‌کند که کارخانه‌های موشک نقطه‌زن راه بیندازد.⁵⁹ در سطحی عام‌تر، اسرائیل نگران حضور ده‌ها هزار جنگجوی مورد حمایت ایران در سوریه، و این امکان است که ایران برخی از این جنگجویان را همراه با تسلیحات سنگین در نزدیکی یا روی خط ترک مخاصمه در بلندی‌های جولان مستقر کند.⁶⁰ فراتر از آن، اسرائیل نگران نفوذ درازمدت ایران در سوریه است.⁶¹ مقام‌های اسرائیلی بر این باورند که با فروکش کردن جنگ داخلی سوریه در اطراف دمشق، جنگجویان متحد ایران در حال عقب نشینی‌اند، و می‌گویند که تحریم‌های ایالات متحده علیه ایران مؤثر بوده‌اند، ولی نگرانی‌های دیگرشان پابرجاست.⁶² آنها این اتفاقات را مرتبط با استراتژی کلی ایران در منطقه می‌بینند، از جمله برنامه‌های هسته‌ای و موشکی تهران.⁶³ در پاسخ، به گفته یک مقام ارشد اسرائیلی، "هدف شماره یک ما بیرون راندن ایران و تحت‌الحمایه‌هایش از سوریه است."⁶⁴ حملات هوایی اسرائیل در سوریه تا اکنون تلافی عمده‌ای از سوی تهران را در پی نداشته، و هر پاسخی هم با حملات گسترده‌تر اسرائیل روبرو شده است.⁶⁵ یک مقام ارشد ایرانی گفت: "ما خویشتن‌داری نشان می‌دهیم، چون

⁵⁷ مصاحبه‌های گروه بحران، مقام ارشد نظامی اسرائیل، تل آویو، 7 نوامبر 2018، و اورشلیم، نوامبر 2018. همچنین ر.ک. گزارش خاورمیانه گروه بحران، شماره 182، *اسرائیل، حزب‌الله و ایران: جلوگیری از جنگ دیگری در سوریه*، 8 فوریه 2018.

⁵⁸ گادی آیزنکات، رئیس وقت ستاد نیروهای دفاعی اسرائیل، در ژانویه 2019 تخمین زد که اسرائیل به عنوان بخشی از این کارزار "به هزاران هدف حمله کرده‌است". نقل از برت استیونز، "مردی که قاسم سلیمانی را به زانو درآورد"، *نیویورک تایمز*، 11 ژانویه 2019. در ژوئیه 2019، رئیس موساد اشاره کرد که "اسرائیل در چهار سال گذشته دست به اقدامات آشکار و پنهان زده است که اطلاعات اندکی درباره آن منتشر شده است". نقل از بودا آری گروس، "رئیس موساد: ایران قطعا در پس حملات به سایت‌های خلیج فارس و سفارت بحرین در عراق بوده است"، *تایمز آو اسرائیل*، 1 ژوئیه 2019.

⁵⁹ یک مقام امنیتی اسرائیل گفت: "در مقایسه با سوریه، لبنان و یمن دولت‌هایی فقیر و فاقد منابع استراتژیک‌اند. سوریه توانایی‌های نظامی-صنعتی دارد. حوثی‌ها نمی‌توانند سلاح بسازند، ولی سوری‌ها می‌توانند، که توانایی‌های ایران را افزایش می‌دهد". مصاحبه گروه بحران، تل آویو، ژوئن 2019.

⁶⁰ آیزنکات گفت که حوالی میانه سال 2016 "ما متوجه تغییر چشم‌گیری در استراتژی ایران شدیم. دیدگاه آنها داشتن نفوذی چشمگیر در سوریه از طریق ایجاد نیرویی متشکل از 100 هزار جنگجوی شیعه از پاکستان، افغانستان و عراق بود". نقل از استیونز، "مردی که قاسم سلیمانی را به زانو درآورد"، همان. در مارس 2019، دستگاه نظامی اسرائیل ادعا کرد که به حضور حزب‌الله در منطقه پی برده که "تازگی دارد و تمرکز فعلی آن بر آشنایی با بلندی‌های جولان است. هدفش در نهایت کنترل اکیپ‌هایی از ماموران سوری برای حملاتی علیه اسرائیل است". بیانیه نیروی دفاعی اسرائیل، نقل از بودا آری گروس، "نیروی دفاعی اسرائیل می‌گوید هسته جدیدی از حزب‌الله را در بلندی‌های جولان سوریه کشف کرده‌است"، *تایمز آو اسرائیل*، 13 مارس 2019.

⁶¹ یک کارشناس امور سوریه در دولت اسرائیل گفت که در حالی که بحث بر سر نقش ایران در سوریه نوعاً بر توانایی‌های نظامی تمرکز دارد، "این فقط بخشی از تصویر است. ایران دارد از تجربه‌اش در لبنان و عراق برای نفوذ سیاسی و حضور اقتصادی استفاده می‌کند، و ما حضور آنها را در حوزه‌های دیگری مثل فرهنگ و آموزش هم می‌بینیم. رژیم (سوریه) به بعضی از این فعالیت‌ها آگاهی دارد، ولی برخی دیگر پنهانی انجام می‌شوند". مصاحبه گروه بحران، اورشلیم، ژوئن 2019.

⁶² مصاحبه‌های گروه بحران، مقام‌های اسرائیلی، تل آویو و اورشلیم، آوریل-ژوئیه 2019.

⁶³ به گفته یک مقام دفاعی اسرائیل، "ایرانی‌ها استراتژیک، هوشمند و عملگرا هستند. می‌توانند از بخشی از برنامه هسته‌ای خود دست بکشند ولی بعدتر آن را احیا کنند. در عین حال، چتری از سلاح‌های متعارف در منطقه ساخته‌اند. اگر این توان متعارف را برای هدف قراردادن پایتخت‌های منطقه ظرف ده سال داشته باشند، آنگاه چه کسی علیه آستانه هسته‌ای اقدام خواهد کرد؟" مصاحبه گروه بحران، تل آویو، ژوئن 2019.

⁶⁴ مصاحبه گروه بحران، فوریه 2019.

⁶⁵ در حمله به‌ویژه چشم‌گیری به نام عملیات *خانه پوشالی*، نیروهای اسرائیل در ماه می 2018 ده‌ها بنا را که ادعا می‌شد متعلق به ایران است، در پاسخ به آنچه ادعا می‌شد رگباری از 32 راکت شلیک شده از طرف نیروهای ایرانی علیه مواضع اسرائیل در بلندی‌های جولان بود، هدف قرار دادند. یک مقام ارشد اسرائیلی گفت: "در گذشته ایالات متحده جلوی ما را می‌گرفت، و در نتیجه دست و پای ما بسته می‌شد. دیگر این طور نیست. ایالات متحده می‌گوید هر کاری بخواهیم می‌توانیم بکنیم. برای همین اقدامات بیشتری می‌کنیم. البته این سؤال پیش می‌آید که اگر ما زیاده‌روی کنیم و ایران واکنش نشان دهد چه خواهد شد؟" مصاحبه گروه بحران، فوریه 2019.

حضورمان در (سوریه) برای جنگیدن با اسرائیل نیست.⁶⁶ یک مقام اسرائیلی گفت که در برخی موارد که ایران یا نیروهای مورد حمایت ایران واکنش نشان داده‌اند، ظاهراً پیرو "فواعدی نانوشته" بوده‌اند، چراکه حملاتشان را به بخشی از خاک سوریه که در اشغال اسرائیل است محدود کرده‌اند.⁶⁷

با این همه، با توجه به افزایش تنش‌ها، الگوهای گذشته اقدام محدود و واکنش خویشتن‌دارانه شاید قابل دوام نباشند.⁶⁸ رهبری غیرنظامی اسرائیل و دستگاه امنیت آن، عموماً از استراتژی نظامی این کشور در سوریه استقبال کرده، و آن را به دلیل مهار خواسته‌های مفروض ایران، تا اندازه زیادی موفق ارزیابی کرده‌است.⁶⁹ ولی مقام‌های اسرائیل اذغان دارند که این استراتژی ریسک‌هایی ذاتی دارد. به گفته یک مقام ارشد نظامی اسرائیل، سه ریسک در میان است:

از دست دادن یک هوایما، حمله به روس‌ها، و اوج‌گیری تنش با ایران. این هر سه اتفاق پارسال افتاد، اما در مقیاسی کوچک. ایرانی‌ها می‌خواستند واکنش عملیاتی نشان بدهند، ولی غالباً ناکام مانده‌اند. امکان اتفاق افتادن چنین رخدادهایی از میان نرفته، و در زمینه ریسک سوم، قاسم سلیمانی (فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران) در حال طرح‌ریزی گزینه‌ای کم‌هزینه برای تلافی است.⁷⁰

حتی پیش از افزایش شدید تنش‌های منطقه‌ای که از ماه می آغاز شد، برخی ناظران ایرانی، امکان فزاینده‌ای برای برخورد با اسرائیل بر سر سوریه می‌دیدند، در حالی که ارزیابی مقام‌های اسرائیلی این بود که کارزار "حداکثر فشار" ایالات متحده بر ایران، دارد تغییراتی تاکتیکی در رفتار منطقه‌ای ایران به وجود می‌آورد، ولی نه تغییری عمده در سیاست تهران.⁷¹ اما از آن زمان مقام‌های اسرائیلی به این نتیجه رسیده‌اند که رخدادهای خلیج فارس و نقاط دیگر شاید نیازمند محاسبه مجدد دقیق‌تری در نزدیکی اسرائیل باشند. یک مقام امنیتی اسرائیل گفت: "امروز شرایط در حال تغییر است. اختلال‌گری‌های ایران ممکن است بر مورد سوریه تأثیر بگذارد؛ شاید اختلال‌گری (در سوریه) محرکی برای اختلال در اینجا باشد... من حس می‌کنم که شرایط فعلی قابل دوام نیست."⁷² تشدید رویارویی میان ایران و اسرائیل در سوریه، هزینه‌های سنگینی برای هر سه طرف در بر خواهد داشت، به تحکیم دوباره کنترل سوریه از سوی تهران و دمشق صدمه خواهد زد، جنگ سوریه را طولانی‌تر

66 مصاحبه گروه بحران، مقام ارشد ایرانی، نیویورک، آوریل 2019. یک دبیرمات ایرانی گفت که "اولویت ما در سوریه، اسرائیل نیست. ولی اسرائیلی‌ها می‌خواهند ما را به جنگی محدود بکشانند تا دستاوردهایمان به باد برود. ما گول نخواهیم خورد." مصاحبه گروه بحران، بیروت، می 2019. در تحلیلی متفاوت از انگیزه‌های اسرائیل، یک مقام حزب‌الله گفت: "اسرائیل خواهان تشدید تنش نیست. گاهی حتی پیش از حمله به یک انبار پیامک می‌فرستند که مطمئن شوند تلفات زیادی به بار نمی‌آید که موجب واکنش شود." مصاحبه گروه بحران، بیروت، می 2019. یک دبیرمات روس گفت که "ما روایت اسرائیلی‌ها را جدی می‌گیریم... (ولی) اسرائیلی‌ها در حال جلوگیری از جنگی هستند که ایرانی‌ها قصدش را ندارند." مصاحبه گروه بحران، اورشلیم، آوریل 2019.

67 مصاحبه گروه بحران، مقام اسرائیلی، اورشلیم، ژوئن 2019. این مقام افزود که "ما خاک ایران را هدف قرار نداده‌ایم ولی ممکن است در این سیاست بازنگری کنیم".
68 یک مقام ارشد ایرانی در ماه فوریه ارزیابی کرد که در سوریه "وضعیت کنونی بسیار ناپایدار است. هر کسی در منطقه نگران رویارویی ما با اسرائیلی‌هاست... (نخست وزیر نتانیاهو) باید مراقب باشد، چون ما بیش از حد خویشتن‌داری نشان داده‌ایم. اگر از خطوط قرمز خاصی عبور کنند، ادامه این کار بی‌نهایت دشوار خواهد شد". مصاحبه گروه بحران، فوریه 2019.

69 یک مقام ارشد اسرائیلی گفت: "ما تا به حال موفق بوده‌ایم، ولی این بازی خطرناکی است... من هنوز اعتقاد دارم که ما از طرز فکر رهبری ایران هیچ اطلاعی نداریم. گروه بسیار کوچکی است که تصمیم می‌گیرد و همیشه ریسک خطای محاسبه وجود دارد." مصاحبه گروه بحران، فوریه 2019.

70 مصاحبه گروه بحران، تل آویو، ژوئن 2019.
71 مصاحبه‌های گروه بحران، مقام‌های اسرائیل، اورشلیم، آوریل 2019. یک استراتژیست برجسته سپاه پاسداران گفت: "احتمال (درگیری) امسال بالا رفته، زیرا اسرائیل برای حمله به ایران اعتماد به نفس بیشتری دارد چون حس می‌کند که از دولت ترامپ چک سفید دارد." مصاحبه گروه بحران، تهران، آوریل 2019. یک مقام ارشد پیشین دفاعی پیش‌بینی کرد که وقتی پای تلافی (علیه اسرائیل) در میان باشد ایران "تحمل کمتری خواهد داشت. صبر در این وضعیت، ضعف تلقی خواهد شد." مصاحبه گروه بحران، تهران، آوریل 2019.

72 مصاحبه گروه بحران، تل آویو، ژوئن 2019. مقام‌های اسرائیلی در مورد اینکه احتمال تشدید درگیری با ایران در سوریه بالاتر است یا لبنان، اختلاف عقیده داشتند. "کار برای ایرانی‌ها در سوریه راحت‌تر خواهد بود تا در لبنان. لبنان ریسک خیلی بیشتری دارد. مصاحبه گروه بحران، مقام امنیتی اسرائیل، تل آویو، ژوئن 2019. "ایا ایرانی‌ها علیه ما از نزدیکان تشدید استفاده خواهند کرد؟ ممکن است، ولی توانایی‌های مناسبی در سوریه ندارند. لبنان یا غزه گزینه‌های محتمل‌تری به نظر می‌آیند." مصاحبه گروه بحران، مقام اسرائیلی، اورشلیم، ژوئن 2019.

خواهد کرد، امکان حملات اسرائیل علیه ایران و شاید کشاندن لبنان به مناقشه را هم افزایش خواهد داد. افزون بر این، این ریسک هست که سوریه و اسرائیل هر دو به رویارویی میان ایالات متحده و ایران که جای دیگری به راه افتاده شود کشاننده شوند.⁷³ یک مقام حزب الله ادعا کرد که سالها حمایت ایران از رژیم سوریه، موضع دمشق را در قبال اسرائیل از "مقاومت سیاسی" (ممانعت) به "مقاومت مسلحانه" (مقاومت) تغییر داده است. او گفت که این تغییر بدان معناست که رژیم سوریه ممکن است به مناقشه ایران و حزب الله علیه اسرائیل بپیوندد یا اجازه دهد که از خاک سوریه برای تلافی علیه اسرائیل در قبال حملات اسرائیل به ایران استفاده شود.⁷⁴

D. لبنان

در میان متحدان محلی مختلف تهران، حزب الله موقعیت برتری دارد که ناشی از عمق رابطه اش با ایران، نفوذ سیاسی اش در لبنان و توانایی های نظامی اش است. این عوامل، حزب الله را مستقیماً به هدفی برای ایالات متحده در مبارزه علیه ایران بدل می کند، بدو از طریق اعمال تحریم و درخواست از دیگر کشورها به قرار دادن حزب الله در لیست سیاه.⁷⁵ مایک پامپو، وزیر خارجه ایالات متحده، در دیداری از بیروت در ماه می گفت: "مردم لبنان دیگر نباید به خاطر بلندپروازی های سیاسی و نظامی دولتی باغی و گروه تروریست وابسته به آن زجر بکشند."⁷⁶ همانند مورد تحریم های ایالات متحده علیه ایران، تأثیر فشار مالی بر حزب الله، گونه گون است. مقام های ایالات متحده و اسرائیل ادعا می کنند که این گروه در دسترسی به منابع مالی با دشواری روبرو شده است.⁷⁷ تحقیقات میدانی گروه بحران نشان می دهد که حزب الله اقدام های ریاضتی در پیش گرفته، تا اندازه ای به دلیل سوءمدیریت و فساد که گریبان گیر کل اقتصاد لبنان است، و تا اندازه ای به دلیل تحریم های ایالات متحده.⁷⁸ اما مقام های حزب الله و اسرائیل می گویند که فارغ از مشکلات مالی، توانایی های این گروه دچار تنزل چشمگیری نشده است.⁷⁹ یک نگرانی ویژه در اسرائیل، تلاش های جاری حزب الله برای دستیابی به توانایی ساخت موشک های نقطه زن است.⁸⁰ تا کنون، امکان درگیری میان حزب الله و اسرائیل، توسط "موازنه وحشت" که دو طرف ایجاد کرده اند، کاهش یافته است - وضعیتی از بازدارندگی متقابل از زمان جنگ سال 2006 اسرائیل و لبنان پابرجاست.⁸¹ با این همه، حمله

⁷³ ظاهراً اسرائیل برای چنین وضعیتی آماده می شود. "اسرائیل می گوید از نظر نظامی برای تشدید رویارویی میان ایالات متحده و ایران آماده می شود"، رویترز، 2 ژوئیه 2019.

⁷⁴ مصاحبه گروه بحران، مقام ارشد حزب الله، بیروت، می 2019.

⁷⁵ "تحریم سه مقام ارشد حزب الله"، وزارت خارجه ایالات متحده، 9 ژوئیه 2019.

⁷⁶ پامپو، نقل از "اظهارات وزیر خارجه مایکل آر. پامپو و وزیر خارجه لبنان جبران باسیل"، وزات خارجه ایالات متحده، 22 مارس 2019.

⁷⁷ یک مقام اسرائیلی ارزیابی کرد "حزب الله دچار بدترین بحران مالی تاریخش است". مصاحبه گروه بحران، اورشلیم، 14 ژوئیه 2019.

⁷⁸ مقام های ارشد حزب الله ادعا کردند که حمایت مالی ایران از این گروه در نتیجه تحریم ها کاهش نیافته است. مصاحبه گروه بحران، بیروت، می 2019.

⁷⁹ یک روزنامه نگار نزدیک به حزب الله گفت: "تفاوتی هست بین ریاضت و صرفه جویی. شاید حزب الله دیگر در ماه رمضان مهمانی های مفصل افطار ندهد، ولی هنوز هر هفته دارد راکت ها را به موشک های نقطه زن تبدیل می کند و زرادخانه اش را گسترش می دهد". مصاحبه گروه بحران، بیروت، می 2019. یک مقام اسرائیلی در اظهاراتی مشابه گفت که "شمار نیروهای حزب الله در سوریه کم شده، ولی معنایش این نیست که ردپایش دارد محو می شود. حزب الله سوری ها را استخدام می کند و به صورت تحت الحمایه اش مورد استفاده قرار می دهد. خلاصه تصویر خیلی واضح نیست". مصاحبه گروه بحران، اورشلیم، ژوئن 2019.

⁸⁰ یک مقام اسرائیلی اشاره کرد: "الآن هم توانایی هایی دارند، ولی دارند روی تولید محلی کار می کنند که با سرعت بیشتری کار کند، و اجزای لازم برای ساخت این سلاح ها را هم وارد می کنند". مصاحبه گروه بحران، اورشلیم، 14 ژوئیه 2019. در مصاحبه ای در 12 ژوئن، حسن نصرالله، دبیرکل حزب الله، گفت که "سلاح های ما از نظر کمی و کیفی پیشرفت کرده اند؛ ما حالا موشک های نقطه زن و پهپاد داریم"، و افزود: "سیاست ما، ایهام سازنده در قبال موشک های ضد هوایی است". نقل از "سید حسن نصرالله از پیروزی اطمینان دارد: "ما در قدس نماز خواهیم خواند"، المنار، 16 ژوئیه 2019. نخست وزیر نتانیاو پاسخ داد: "نصرالله تردیدی نداشته باشد که اگر حمله احمقانه ای به اسرائیل بکند، ما او و لبنان را با ضربه نظامی خرد خواهیم کرد. بر خلاف نصرالله، من قصد ندارم نقشه هایمان را توضیح بدهم". نقل از "گزیدهایی از گفته های نخست وزیر نتانیاو در آغاز دیدار هفتگی کابینه"، دفتر نخست وزیر، 14 ژوئیه 2019.

⁸¹ آیزنکات گفت که "بازدارندگی اسرائیل هنوز قوی است، و نشانه اش آرامش نسبی مرزهای شمالی اسرائیل در چند سال گذشته است". او افزود که "حزب الله توانایی شلیک موشک به داخل اسرائیل را در مقیاسی بزرگتر از

مستقیم ایالات متحده یا اسرائیل به خاک ایران می تواند این موازنه را به هم بزند، همچنان که خطای محاسبه اسرائیل یا حزب الله چنین توانی دارد.⁸² یک مقام ارشد ایرانی گفت:

حزب الله ثابت کرده است که بازیگری منطقی است. حزب الله می داند که جنگی با اسرائیل می تواند به نابودی اش منجر شود. ولی در عین حال می داند که اسرائیل نگران آشوبی است که هزاران راکت و موشک حزب الله می تواند به راه اندازد. بله، حزب الله آسیب بیشتری خواهد دید، ولی اسرائیل هم آسیب خواهد دید.⁸³

در ماه می، حسن نصرالله دبیرکل حزب الله هشدار داد که حمله به ایران به معنای "به آتش کشیده شدن کل منطقه خواهد بود"، و افزود: "حمله به همه نیروهای ایالات متحده و منافع ایالات متحده مجاز خواهد بود."⁸⁴ مقام های دیگر حزب الله خاطر نشان کردند که اگر این گروه نتواند تحت چنان شرایطی علیه اسرائیل وارد عمل شود، ممکن است اعتبار خود را نزد حامی اصلی اش از دست بدهد و در عین حال این تصور را در اسرائیل به وجود آورد که ضعیف است، و این خود اسرائیل را به حمله به حزب الله ترغیب کند.⁸⁵ یک روزنامه نگار نزدیک به حزب الله گفت: "اگر به ایران حمله شود، دلیل اصلی اش حمایت ایران از مقاومت علیه اسرائیل خواهد بود. برای همین است که متحدان منطقه ای ایران منتظر نمی ماندند تا "کشتی مادر" مورد حمله قرار گیرد.⁸⁶ برخی مقام های حزب الله اعتقاد دارند که اسرائیل از هیچ فرصتی برای آسیب زدن به دستاوردهای اخیر حزب الله - به خصوص زرادخانه گسترش یافته موشک ها و پهپادهاش - نخواهد گذشت، پیش از آن که هزینه این کار مانع از انجام آن شود.⁸⁷ یک مقام ارشد حزب الله گفت: "ما می دانیم که جنگ هزینه سنگینی برای ما خواهد داشت و منجر به نابودی لبنان خواهد شد، ولی برای اسرائیل هم خیلی پرهزینه خواهد بود. از این گذشته، بدیل های این وضعیت هم مطلوب تر نیستند."⁸⁸

سال 2006 دارد. ولی توانایی های دفاعی و تهاجمی اسرائیل علیه این گروه پیشرفت زیادی کرده، و نیروی دفاعی اسرائیل از اطلاعات و برتری هوایی و زمینی عمده ای برخوردار است، که برای تضمین پیروزی در مناقشه آبی و وادار کردن ایران و حزب الله به پرداخت بهایی سنگین کافی است." گادی آیزنکات، "سیزده سال پس از جنگ حزب الله و اسرائیل"، موسسه واشنگتن برای سیاست خاور نزدیک، 8 ژانویه 2019.

⁸² مصاحبه گروه بحران، مقام ایرانی، بیروت، می 2019.

⁸³ مصاحبه گروه بحران، نیویورک، ژوئیه 2019.

⁸⁴ "نصرالله هشدار می دهد که در صورت حمله به ایران منطقه در آتش خواهد سوخت"، *نهارنت*، 31 می

2019.

⁸⁵ مصاحبه های گروه بحران، مقام های حزب الله، بیروت، می 2019.

⁸⁶ مصاحبه های گروه بحران، بیروت، می 2019. یک مقام روسی گفت: "ایرانی ها اسرائیل را امتداد آمریکا می دانند، برای همین حزب الله در لبنان نیروی مراقبی است در صورت تصمیم آمریکا به اقدام نظامی." مصاحبه گروه بحران، تل آویو، آوریل 2019.

⁸⁷ مصاحبه های گروه بحران، بیروت، می 2019.

⁸⁸ مصاحبه گروه بحران، بیروت، می 2019.

IV. یا پس کشیدن از لبه پرتگاه

مناقشه‌ای میان ایالات متحده و ایران، که به احتمال زیاد باعث جنگی ویرانگر در منطقه خواهد شد، به هیچ روی اجتناب‌ناپذیر نیست. نه ترامپ و نه رهبری ایران ظاهراً خواهان جنگ نیستند. در نتیجه، ایران ممکن است به دقت حرکاتش را تنظیم کند تا نشانه‌های کافی از مقاومت باشند، ولی برای شروع یک واکنش نیرومند نظامی ناکافی باشند. در عین حال، اروپا ممکن است از طریق مکانیسم تجاری خود (اینستکس) منافع کافی اقتصادی به جمهوری اسلامی برساند تا آن را ترغیب کند منتظر نتیجه انتخابات ریاست جمهوری ایالات متحده در سال 2020 بماند.⁸⁹ ایالات متحده هم ممکن است نوع خاص خودش از صبر استراتژیک را نشان دهد، با این اطمینان که تحریم‌ها تأثیر مطلوب را خواهند گذاشت، و تا آن زمان آماده تحمل تحریکات ایران باشد. در واقع برخی مقام‌های دولت ایالات متحده می‌گویند که اقدام‌های تهران در عرصه‌های هسته‌ای و منطقه‌ای شاهدهی‌اند بر این که سیاست ایالات متحده دارد نتیجه می‌دهد؛ ایالات متحده حالا فقط باید منتظر بماند تا ایران چنان دچار تنگنای اقتصادی شود که لنگ‌لنگان به میز مذاکره برگردد. از این گذشته، تخطی ایران از برجام ممکن است اروپا را در کنار ایالات متحده قرار دهد تا تحریم‌های خاص خودش را علیه ایران وضع کند، که واکنشگن از آن استقبال خواهد کرد.⁹⁰

اما اینها "اگر"های متزلزلی هستند که مشکل بتوان امید به پرهیز از گسترش مناقشه نظامی را بر آنها استوار کرد. تغییر مسیر برخورد کنونی مستلزم آن است که هر دو طرف به اقدام‌های تنش‌زدا دست بزنند. یک امکان این است که در پی تنش‌زدایی متقابل، شرایطی پیش آید که در آن ایالات متحده موافقت کند که معافیت برخی کشورها از خرید نفت ایران را دوباره برقرار کند، و در عوض تهران پیروی کامل از توافق هسته‌ای را از سر گیرد و از هدف قراردادن کشتی‌رانی در خلیج فارس خودداری کند. دیپلمات‌ها همچنین ممکن است در زمینه آزادی دست‌کم برخی از اتباع دوگانه‌ای که ایران به اتهام‌هایی مشکوک زندانی کرده‌است توفیقی به دست آورند. به دیگر گفته، دو طرف می‌توانند به نوع گسترده‌تری از شرایط موجود پیش از ماه می 2019 برگردند، با تعهد به از سرگیری مذاکرات گسترده‌تر در چارچوبی که بعد تعیین خواهد شد. موفقیت در این کار مستلزم آن است که ایالات متحده کارزار " فشار حداکثری" خود علیه ایران را در ازای امتیازات مساوی و محدود ایران، تعدیل کند.

روشن نیست که هیچ‌یک از دو طرف با چنین معامله‌ای موافقت کند. برخی مقام‌های ایالات متحده می‌گویند که نباید پیش از موعد، فشار را کاهش داد -- کاری که به گفته آنها پرزیدنت اوباما کرد -- بلکه باید به فشار ادامه داد تا ایران به شکلی معنی‌دار موضعش را تغییر دهد.⁹¹ ایالات متحده بعید است بازگشت ایران به برجام را موفقیت تلقی کند، چرا که ایران تا این اواخر به توافق هسته‌ای پای‌بند بود، مقام‌های ایالات متحده همچنین مکرراً به برجام حمله کرده‌اند چرا که می‌گویند به طرز فاجعه‌باری ناکافی است. حداکثر آن که ممکن است تعدیل موقت برخی تحریم‌ها را به نتیجه مذاکرات مجدد پیوند بزنند، پیشنهادی که تهران به احتمال زیاد رد خواهد کرد، هم به این دلیل که لغو موقت برخی تحریم‌ها منافع نامعلومی خواهد داشت، و هم این که ایران نخواهد خواست زیر تهدید اعمال مجدد تحریم‌ها مذاکره کند.

بر همین قرار، ایران ممکن است تنها علاقه اندکی به توافقی داشته باشد که بر اساس آن بتواند تا اندازه ای صادرات نفت خود را افزایش دهد، ولی به دلیل تحریم‌های بانکی قادر نباشد درآمد حاصل از آن را دریافت کند.⁹² ایرانی‌ها همچنین مطمئن نیستند که ترامپ بتواند بر مقاومت کابینه خودش در برابر تنش‌زدایی تاکتیکی با ایران

⁸⁹ لورنس نورمن، "اروپایی‌ها قصد دارند در کانال تجاری ایران سرمایه‌گذاری کنند"، *وال استریت جورنال*، 26 ژوئن 2019.

⁹⁰ مصاحبه‌های گروه بحران، مقام‌ها و تحلیلگران آمریکایی، واشنگتن، ژوئن-ژوئیه 2019. همچنین ر.ک. دیوید ایگناتیوس، "آمریکا می‌خواهد ایران خودش به زانو در آید"، *واشنگتن پست*، 16 ژوئیه 2019.

⁹¹ یک مقام ارشد آمریکایی گفت: "مشکل این است که بخشی از دولت که روی ایران کار می‌کند، روی کنترل خودکار است و مصمم است فشار را افزایش دهد. این بخش عقیده دارد که فشار دارد نتیجه می‌دهد و برای همین است که ایران موضع تهاجمی گرفته‌است." مصاحبه گروه بحران، واشنگتن، ژوئیه 2019.

⁹² یک مقام ارشد ایرانی پرسید: "اگر ترامپ فقط با صدور یک میلیون بشکه نفت ایران در روز موافقت کند، چرا باید به تعهد کامل به برجام برگردیم؟ این حتی ده درصد از تعهد آمریکا در برجام هم نیست." مصاحبه گروه بحران، ژوئیه 2019.

چیره شود؛ و حتی اگر بتواند، معلوم نیست که توافق با ترامپ دوام داشته باشد یا نه.⁹³ با این همه، اگر توافقی با این خطوط کلی قابل دسترسی باشد، هر دو طرف می‌توانند ادعای پیروزی کنند: ایالات متحده خواهد گفت که فشارش ایران را به میز مذاکره گسترده‌تر بازگرداند بدون آن که واشنگتن دوباره به برجام ببیند یا تحریم‌هایش را لغو کند؛ ایران خواهد گفت که برخی از زیانبارترین تحریم‌ها لغو شده‌اند بدون آن که تهران تسلیم خواسته‌های ایالات متحده شده باشد.

ایران برای برون رفت از بن‌بست، دو پیشنهاد ارائه کرده است: یکی تصویب پروتکل الحاقی موافقت پادمان‌های فراگیر، که اجازه بازرسی‌های دائمی و دقیق آژانس بین المللی انرژی اتمی را خواهد داد، در ازای لغو دائمی تحریم‌های ایالات متحده - اقدام‌هایی که پای‌بندی ایران تحت برجام را به سوی تصویب پروتکل الحاقی تا سال 2023 پیش خواهد برد، در ازای آن که کنگره ایالات متحده تحریم‌های مربوط به برنامه هسته‌ای را لغو کند (نه این که در موردشان معافیت برقرار کند). به طریقی مشابه، تهران پیشنهاد داده است که فتوای آیت‌الله خامنه‌ای علیه سلاح‌های هسته‌ای را به سندی قانونی و ثبت شده در سازمان ملل بدل کند. دولت ترامپ با هر دو پیشنهاد مخالف است: با اولی به این دلیل که پاسخ‌گوی شکایت‌های فراوان ایالات متحده از رفتار ایران و برنامه هسته‌ای آن - مشخصاً بندهای موسوم به "غروب" برجام، که به ایران اجازه می‌دهد توانایی هسته‌ای خود را از سال 2023 به بعد افزایش دهد - نیست؛ و با دومی به این دلیل که نگرانی‌های عمده ایالات متحده در مورد توانایی‌های هسته‌ای ایران است، نه ابراز پایبندی‌اش به عدم ساخت سلاح هسته‌ای. با این همه، این پیشنهادهای را می‌توان به صورت حرکات آغاز بازی تلقی کرد، نشانه‌ای از آن که ایران آماده اندیشیدن به راحل‌هایی خلاقانه است.⁹⁴ در زمینه روش‌های اجرایی مورد ترجیح نیز اختلاف‌هایی هست، از تنش‌زدایی خفیف گرفته تا اصلاحات حاشیه‌ای بر برجام، یا حتی یک معامله بزرگ: ایرانی‌ها کانال‌های بی‌سروصدای پشت پرده و چارچوب‌های چندجانبه را ترجیح می‌دهند، در حالی که ترامپ تقریباً به طور قطع دیداری میان رهبران دو کشور را ترجیح می‌دهد. تا کنون تهران به شروع مذاکرات مستقیم با ایالات متحده در حالی که کارزار فشار حداکثری ادامه دارد تمایلی نشان نداده، و از طریق واسطه‌هایی چون امانوئل مکرون رئیس جمهوری فرانسه و احتمالاً سناتور جمهوری‌خواه تنسی، رند پال، عمل کرده تا گزینه‌های پای پس کشیدن از لبه پرتگاه را بررسی کند.⁹⁵ هر دوی این اشخاص دسترسی مستقیم به ترامپ دارند.

متحدان آمریکا دلایل محکمی برای تلاش برای برقراری نوعی آتش‌بس متقابل دارند. اروپایی‌ها در خط اول تلاش برای نجات برجام‌اند، زیرا از بازگشت بحران بر سر برنامه هسته‌ای ایران، و همچنین افزایش تنش‌ها در منطقه بیم دارند. اروپایی‌ها باید به نوبه خود برای عملیاتی کردن اینستکس تلاش بیشتری کنند، از جمله تزریق اعتبار صادراتی به آن و ترغیب کشورهای بیشتری از اتحادیه اروپا و خارج از آن به پیوستن به اینستکس، همچنان که فدریکا موگرینی، نماینده ارشد اتحادیه اروپا اعلام کرده است.⁹⁶ دولت‌های منطقه‌ای از جمله قطر، امارات متحده عربی، کویت و عمان، که به شدت مایل به پرهیز از درگیری‌ای هستند که پیامدهایش گریبان‌گیرشان خواهد شد، باید از نفوذشان بر واشنگتن و تهران برای ترغیب تنش‌زدایی استفاده کنند. هدف فوری باید پایین آوردن درجه حرارت و گشودن امکان مذاکره بر سر طیف وسیع‌تری از مسائل باشد (مثلاً تغییرات بالقوه متقابل در توافق هسته‌ای و اقدام‌هایی برای پاسخ‌گویی به نگرانی‌های دو طرف در زمینه امنیت منطقه).

⁹³ یک مقام ارشد ایرانی گفت: "مشکل این است که ما نمی‌دانیم ترامپ چه می‌خواهد. عده‌ای می‌گویند می‌خواهد اسمش پای قرارداد باشد، مثل اتفاقی که در توافق تجارت آزاد آمریکای شمالی افتاد. ولی ترامپ دائماً حرفش را عوض می‌کند و از مکزیکی می‌خواهد برای جلوگیری از ورود مهاجران بیشتر تلاش کند. چه‌طور می‌توانیم به چنین دولتی اعتماد کنیم؟" مصاحبه گروه بحران، ژوئیه 2019.

⁹⁴ مصاحبه‌های گروه بحران، مقام‌های ایرانی، نیویورک، ژوئیه 2019. همچنین ر.ک. بورگر، "ایران در ازای لغو تحریم‌ها از سوی آمریکا، پیشنهاد هسته‌ای "عمده‌ای" داد"، گارین، 18 ژوئیه 2019.

⁹⁵ مصاحبه‌های گروه بحران، مقام‌های فرانسوی و ایرانی، ژوئیه 2019. همچنین ر.ک. "روحانی به ماکرون می‌گوید ایران مصمم است همه درها را برای نجات توافق سال 2015 باز نگه دارد"، رویترز، 18 ژوئیه 2019، و لورا روزن، "وزیر خارجه ایران با رند پال دیدار کرد تا درباره مذاکرات احتمالی آمریکا و ایران برداشتی به دست آورد"، *المانیتور*، 19 ژوئیه 2019.

⁹⁶ "اظهارات نماینده عالی/معاون سیاست خارجی اتحادیه اروپا، فدریکا موگرینی، در پی نشست شورای امور خارجه"، سرویس اقدام خارجی اتحادیه اروپا، 19 ژوئیه 2019.

V. نتیجه

افزایش تنش‌ها میان ایران و ایالات متحده، نزدیک شدن خطرناک به رویارویی مستقیم نظامی در ماه ژوئن و خطرات فزاینده گسترش درگیری به کل منطقه، باعث تلاش‌های دیپلماتیک برای تنش‌زدایی شده‌اند. ایالات متحده به‌روشنی قادر است با برتری نظامی خود، آسیبی هم‌تراز آسیب اقتصادی کنونی به ایران برساند. اما خطاست اگر تصور شود که صرف فشار، ایران را از تلافی در عرصه‌های هسته‌ای و یا منطقه‌ای باز خواهد داشت، به ویژه در شرایطی که چیز زیادی برای از دست دادن نداشته باشد.

جنگ اصلاً اجتناب‌ناپذیر نیست، کمترین دلیلش آن که هیچ‌یک از دو طرف خواهان جنگ نیست. ولی نبود کانالی معنادار میان ایالات متحده و ایران، عزم دو طرف به کوتاه نیامدن و تعدد نقاط بالقوه انفجاری به این معنی است که یک درگیری را – چه حاصل خطای محاسبه باشد، چه عمدی – نمی‌توان منتفی دانست. اگر چنین مناقشه‌ای روی دهد، مهار مدت یا مقیاس آن دشوار خواهد بود. چنین مناقشه‌ای همچنین ممکن است به تغییر و توسعه ماهیت درگیری‌های محلی منجر شود و چشم‌انداز حل و فصل آنها را تیره گرداند.

دستیابی به تنش‌زدایی موقت و تاکتیکی میان ایالات متحده و ایران، نوشدارو نخواهد بود. حل و فصل مناقشات متعدد منطقه‌ای را هم تضمین نخواهد کرد. اما حداقل این که خطر تکرار لحظه 1914 را از منطقه دور خواهد کرد، عوامل شتاب‌دهنده به بحران را تضعیف خواهد کرد، و ریسک یک فاجعه تاریخی را کاهش خواهد داد.

واشنگتن/تهران/بروکسل، یکم اوت 2019

پیوست الف: نقشه ایران

Appendix B: About the International Crisis Group

The International Crisis Group (Crisis Group) is an independent, non-profit, non-governmental organisation, with some 120 staff members on five continents, working through field-based analysis and high-level advocacy to prevent and resolve deadly conflict.

Crisis Group's approach is grounded in field research. Teams of political analysts are located within or close by countries or regions at risk of outbreak, escalation or recurrence of violent conflict. Based on information and assessments from the field, it produces analytical reports containing practical recommendations targeted at key international, regional and national decision-takers. Crisis Group also publishes *CrisisWatch*, a monthly early warning bulletin, providing a succinct regular update on the state of play in up to 70 situations of conflict or potential conflict around the world.

Crisis Group's reports are distributed widely by email and made available simultaneously on its website, www.crisisgroup.org. Crisis Group works closely with governments and those who influence them, including the media, to highlight its crisis analyses and to generate support for its policy prescriptions.

The Crisis Group Board of Trustees – which includes prominent figures from the fields of politics, diplomacy, business and the media – is directly involved in helping to bring the reports and recommendations to the attention of senior policymakers around the world. Crisis Group is chaired by former UN Deputy Secretary-General and Administrator of the United Nations Development Programme (UNDP), Lord Mark Malloch-Brown. Its Vice Chair is Ayo Obe, a Legal Practitioner, Columnist and TV Presenter in Nigeria.

Crisis Group's President & CEO, Robert Malley, took up the post on 1 January 2018. Malley was formerly Crisis Group's Middle East and North Africa Program Director and most recently was a Special Assistant to former U.S. President Barack Obama as well as Senior Adviser to the President for the Counter-ISIL Campaign, and White House Coordinator for the Middle East, North Africa and the Gulf region. Previously, he served as President Bill Clinton's Special Assistant for Israeli-Palestinian Affairs.

Crisis Group's international headquarters is in Brussels, and the organisation has offices in ten other locations: Bishkek, Bogota, Dakar, Kabul, Islamabad, Istanbul, Nairobi, London, New York, and Washington, DC. It has presences in the following locations: Abuja, Algiers, Bangkok, Beirut, Caracas, Gaza City, Guatemala City, Hong Kong, Jerusalem, Johannesburg, Juba, Mexico City, New Delhi, Rabat, Sanaa, Tblisi, Toronto, Tripoli, Tunis, and Yangon.

Crisis Group receives financial support from a wide range of governments, foundations, and private sources. Currently Crisis Group holds relationships with the following governmental departments and agencies: Australian Department of Foreign Affairs and Trade, Austrian Development Agency, Canadian Department of Foreign Affairs, Trade and Development, Danish Ministry of Foreign Affairs, Dutch Ministry of Foreign Affairs, European Union Instrument contributing to Stability and Peace (IcSP), European Commission, Directorate General for Neighbourhood Enlargement Negotiations, Finnish Ministry for Foreign Affairs, French Development Agency, French Ministry of Foreign Affairs, German Federal Foreign Office, Global Affairs Canada, Irish Aid, Principality of Liechtenstein, Luxembourg Ministry of Foreign Affairs, New Zealand Ministry of Foreign Affairs and Trade, Norwegian Ministry of Foreign Affairs, Swedish Ministry of Foreign Affairs, and the Swiss Federal Department of Foreign Affairs.

Crisis Group also holds relationships with the following foundations: Carnegie Corporation of New York, Heinrich Böll Stiftung, Henry Luce Foundation, Humanity United, John D. and Catherine T. MacArthur Foundation, Oak Foundation, Omidyar Network Fund, Open Society Foundations, Ploughshares Fund, Robert Bosch Stiftung, and Wellspring Philanthropic Fund.

January 2018

Appendix C: Reports and Briefings on the Middle East and North Africa since 2016

Special Reports

- Exploiting Disorder: al-Qaeda and the Islamic State*, Special Report N°1, 14 March 2016 (also available in Arabic and French).
- Seizing the Moment: From Early Warning to Early Action*, Special Report N°2, 22 June 2016.
- Counter-terrorism Pitfalls: What the U.S. Fight against ISIS and al-Qaeda Should Avoid*, Special Report N°3, 22 March 2017.

Israel/Palestine

- The Status of the Status Quo at Jerusalem's Holy Esplanade*, Middle East Report N°159, 30 June 2015 (also available in Arabic and Hebrew).
- No Exit? Gaza & Israel Between Wars*, Middle East Report N°162, 26 August 2015 (also available in Arabic).
- How to Preserve the Fragile Calm at Jerusalem's Holy Esplanade*, Middle East Briefing N°48, 7 April 2016 (also available in Arabic and Hebrew).
- Israel/Palestine: Parameters for a Two-State Settlement*, Middle East Report N°172, 28 November 2016 (also available in Arabic).

Iraq/Syria/Lebanon

- Arming Iraq's Kurds: Fighting IS, Inviting Conflict*, Middle East Report N°158, 12 May 2015 (also available in Arabic).
- Lebanon's Self-Defeating Survival Strategies*, Middle East Report N°160, 20 July 2015 (also available in Arabic).
- New Approach in Southern Syria*, Middle East Report N°163, 2 September 2015 (also available in Arabic).
- Arsal in the Crosshairs: The Predicament of a Small Lebanese Border Town*, Middle East Briefing N°46, 23 February 2016 (also available in Arabic).
- Russia's Choice in Syria*, Middle East Briefing N°47, 29 March 2016 (also available in Arabic).
- Steps Toward Stabilising Syria's Northern Border*, Middle East Briefing N°49, 8 April 2016 (also available in Arabic).
- Fight or Flight: The Desperate Plight of Iraq's "Generation 2000"*, Middle East Report N°169, 8 August 2016 (also available in Arabic).
- Hizbollah's Syria Conundrum*, Middle East Report N°175, 14 March 2017 (also available in Arabic and Farsi).
- Fighting ISIS: The Road to and beyond Raqqa*, Middle East Briefing N°53, 28 April 2017 (also available in Arabic).

The PKK's Fateful Choice in Northern Syria, Middle East Report N°176, 4 May 2017 (also available in Arabic).

Oil and Borders: How to Fix Iraq's Kurdish Crisis, Middle East Briefing N°55, 17 October 2017 (also available in Arabic).

North Africa

- Libya: Getting Geneva Right*, Middle East and North Africa Report N°157, 26 February 2015 (also available in Arabic).
- Reform and Security Strategy in Tunisia*, Middle East and North Africa Report N°161, 23 July 2015 (also available in French).
- Algeria and Its Neighbours*, Middle East and North Africa Report N°164, 12 October 2015 (also available in French and Arabic).
- The Prize: Fighting for Libya's Energy Wealth*, Middle East and North Africa Report N°165, 3 December 2015 (also available in Arabic).
- Tunisia: Transitional Justice and the Fight Against Corruption*, Middle East and North Africa Report N°168, 3 May 2016 (also available in Arabic and French).
- Jihadist Violence in Tunisia: The Urgent Need for a National Strategy*, Middle East and North Africa Briefing N°50, 22 June 2016 (also available in French and Arabic).
- The Libyan Political Agreement: Time for a Reset*, Middle East and North Africa Report N°170, 4 November 2016 (also available in Arabic).
- Algeria's South: Trouble's Bellwether*, Middle East and North Africa Report N°171, 21 November 2016 (also available in Arabic and French).
- Blocked Transition: Corruption and Regionalism in Tunisia*, Middle East and North Africa Report N°177, 10 May 2017 (only available in French and Arabic).
- How the Islamic State Rose, Fell and Could Rise Again in the Maghreb*, Middle East and North Africa Report N°178, 24 July 2017 (also available in Arabic and French).
- How Libya's Fezzan Became Europe's New Border*, Middle East and North Africa Report N°179, 31 July 2017 (also available in Arabic).
- Stemming Tunisia's Authoritarian Drift*, Middle East and North Africa Report N°180, 11 January 2018 (also available in French).

Iran/Yemen/Gulf

- Yemen at War*, Middle East Briefing N°45, 27 March 2015 (also available in Arabic).
- Iran After the Nuclear Deal*, Middle East Report N°166, 15 December 2015 (also available in Arabic).

Yemen: Is Peace Possible?, Middle East Report N°167, 9 February 2016 (also available in Arabic).

Turkey and Iran: Bitter Friends, Bosom Rivals, Middle East Briefing N°51, 13 December 2016 (also available in Farsi).

Implementing the Iran Nuclear Deal: A Status Report, Middle East Report N°173, 16 January 2017 (also available in Farsi).

Yemen's al-Qaeda: Expanding the Base, Middle East Report N°174, 2 February 2017 (also available in Arabic).

Instruments of Pain (I): Conflict and Famine in Yemen, Middle East Briefing N°52, 13 April 2017 (also available in Arabic).

Discord in Yemen's North Could Be a Chance for Peace, Middle East Briefing N°54, 11 October 2017 (also available in Arabic).

Appendix D: International Crisis Group Board of Trustees

CHAIR

Lord (Mark) Malloch-Brown
Former UN Deputy Secretary-General and Administrator of the United Nations Development Programme

PRESIDENT & CEO

Robert Malley
Former White House Coordinator for the Middle East, North Africa and the Gulf region

OTHER TRUSTEES

Fola Adeola
Founder and Chairman, FATE Foundation

Hushang Ansary
Chairman, Parman Capital Group LLC; Former Iranian Ambassador to the U.S. and Minister of Finance and Economic Affairs

Gérard Araud
Former Ambassador of France to the U.S.

Carl Bildt
Former Prime Minister and Foreign Minister of Sweden

Emma Bonino
Former Foreign Minister of Italy and European Commissioner for Humanitarian Aid

Cheryl Carolus
Former South African High Commissioner to the UK and Secretary General of the African National Congress (ANC)

Maria Livanos Cattau
Former Secretary General of the International Chamber of Commerce

Ahmed Charai
Chairman and CEO of Global Media Holding and publisher of the Moroccan weekly *L'Observateur*

Nathalie Delapalme
Executive Director and Board Member at the Mo Ibrahim Foundation

Alexander Downer
Former Australian Foreign Minister and High Commissioner to the United Kingdom

Sigmar Gabriel
Former Minister of Foreign Affairs and Vice Chancellor of Germany

Robert Fadel
Former Member of Parliament in Lebanon; Owner and Board Member of the ABC Group

Frank Giustra
President & CEO, Fiore Group; Founder, Radcliffe Foundation

Hu Shuli
Editor-in-Chief of Caixin Media; Professor at Sun Yat-sen University

Mo Ibrahim
Founder and Chair, Mo Ibrahim Foundation; Founder, Celtel International

Yoriko Kawaguchi
Former Foreign Minister of Japan; former Environment Minister

Wadah Khanfar
Co-Founder, Al Sharq Forum; former Director General, Al Jazeera Network

Nasser al-Kidwa
Chairman of the Yasser Arafat Foundation; Former UN Deputy Mediator on Syria

Bert Koenders
Former Dutch Minister of Foreign Affairs and Under-Secretary-General of the United Nations

Andrey Kortunov
Director General of the Russian International Affairs Council

Ivan Krastev
Chairman of the Centre for Liberal Strategies (Sofia); Founding Board Member of European Council on Foreign Relations

Tzipi Livni
Former Foreign Minister and Vice Prime Minister of Israel

Helge Lund
Former Chief Executive BG Group (UK) and Statoil (Norway)

Susana Malcorra
Former Foreign Minister of Argentina

William H. McRaven
Retired U.S. Navy Admiral who served as 9th Commander of the U.S. Special Operations Command

Shivshankar Menon
Former Foreign Secretary of India; former National Security Adviser

Naz Modirzadeh
Director of the Harvard Law School Program on International Law and Armed Conflict

Saad Mohseni
Chairman and CEO of MOBY Group

Marty Natalegawa
Former Minister of Foreign Affairs of Indonesia, Permanent Representative to the UN, and Ambassador to the UK

Ayo Obe
Chair of the Board of the Gor e Institute (Senegal); Legal Practitioner (Nigeria)

Meghan O'Sullivan
Former U.S. Deputy National Security Adviser on Iraq and Afghanistan

Thomas R. Pickering
Former U.S. Under-Secretary of State and Ambassador to the UN, Russia, India, Israel, Jordan, El Salvador and Nigeria

Ahmed Rashid
Author and Foreign Policy Journalist, Pakistan

Juan Manuel Santos Calder n
Former President of Colombia; Nobel Peace Prize Laureate 2016

Wendy Sherman
Former U.S. Under Secretary of State for Political Affairs and Lead Negotiator for the Iran Nuclear Deal

Ellen Johnson Sirleaf
Former President of Liberia

Alexander Soros
Deputy Chair of the Global Board, Open Society Foundations

George Soros
Founder, Open Society Foundations and Chair, Soros Fund Management

Jonas Gahr St re
Leader of the Labour Party and Labour Party Parliamentary Group; former Foreign Minister of Norway

Jake Sullivan
Former Director of Policy Planning at the U.S. Department of State, Deputy Assistant to President Obama, and National Security Advisor to Vice President Biden

Lawrence H. Summers
Former Director of the U.S. National Economic Council and Secretary of the U.S. Treasury; President Emeritus of Harvard University

Helle Thorning-Schmidt
CEO of Save the Children International; former Prime Minister of Denmark

Wang Jisi
Member, Foreign Policy Advisory Committee of the Chinese Foreign Ministry; President, Institute of International and Strategic Studies, Peking University

PRESIDENT'S COUNCIL

A distinguished group of individual and corporate donors providing essential support and expertise to Crisis Group.

CORPORATE	INDIVIDUAL	
BP	(5) Anonymous	Stephen Robert
Shearman & Sterling LLP	Scott Bessent	Luděk Sekyra
Statoil (U.K.) Ltd.	David Brown & Erika Franke	Alexander Soros
White & Case LLP	Herman De Bode	Ian R. Taylor

INTERNATIONAL ADVISORY COUNCIL

Individual and corporate supporters who play a key role in Crisis Group's efforts to prevent deadly conflict.

CORPORATE	INDIVIDUAL	
Anonymous	(3) Anonymous	Faisal Khan
APCO Worldwide Inc.	Mark Bergman	Cleopatra Kitti
Atlas Copco AB	Stanley Bergman & Edward	Michael & Jackie Lambert
Chevron	Bergman	Samantha Lasry
Edelman UK	David & Katherine Bradley	Leslie Lishon
Eni	Eric Christiansen	Malcolm Hewitt Wiener
HSBC Holdings Plc	Sam Englehardt	Foundation
MetLife	The Edelman Family Foundation	The New York Community Trust –
Noble Energy	Seth & Jane Ginns	Lise Strickler & Mark Gallogly
RBC Capital Markets	Ronald Glickman	Charitable Fund
Shell	David Harding	The Nommontu Foundation
	Geoffrey R. Hogue &	Brian Paes-Braga
	Ana Luisa Ponti	Kerry Propper
	Geoffrey Hsu	Duco Sickinghe
	David Jannetti	Nina K. Solarz
		Clayton E. Swisher
		Enzo Viscusi

AMBASSADOR COUNCIL

Rising stars from diverse fields who contribute their talents and expertise to support Crisis Group's mission.

Amy Benziger	Lindsay Iversen	Nidhi Sinha
Tripp Callan	Azim Jamal	Chloe Squires
Kivanc Cubukcu	Arohi Jain	Leeanne Su
Matthew Devlin	Christopher Louney	Bobbi Thomason
Victoria Ergolavou	Matthew Magenheimer	AJ Twombly
Noa Gafni	Madison Malloch-Brown	Dillon Twombly
Christina Bache	Megan McGill	Annie Verderosa
Lynda Hammes	Hamesh Mehta	Zachary Watling
Jason Hesse	Tara Opalinski	Grant Webster
Dali ten Hove	Perfecto Sanchez	

SENIOR ADVISERS

Former Board Members who maintain an association with Crisis Group, and whose advice and support are called on (to the extent consistent with any other office they may be holding at the time).

Martti Ahtisaari Chairman Emeritus	Christoph Bertram Lakhdar Brahimi	Aleksander Kwasniewski Ricardo Lagos
George Mitchell Chairman Emeritus	Kim Campbell Jorge Castañeda	Joanne Leedom-Ackerman Todung Mulya Lubis
Gareth Evans President Emeritus	Joaquim Alberto Chissano Victor Chu	Graça Machel Jessica T. Mathews
Kenneth Adelman Adnan Abu-Odeh	Mong Joon Chung Sheila Coronel	Miklós Németh Christine Ockrent
HRH Prince Turki al-Faisal Celso Amorim	Pat Cox Gianfranco Dell'Alba	Timothy Ong Roza Otunbayeva
Óscar Arias Richard Armitage	Jacques Delors Alain Destexhe	Olara Otunnu Lord (Christopher) Patten
Diego Arria Zainab Bangura	Mou-Shih Ding Uffe Ellemann-Jensen	Surin Pitsuwan Fidel V. Ramos
Nahum Barnea Kim Beazley	Stanley Fischer Carla Hills	Olympia Snowe Javier Solana
Shlomo Ben-Ami	Swanee Hunt Wolfgang Ischinger	